

Zivot

KULTURNĚ SPOLEČENSKÝ ČASOPIS • ČERVEN • JÚN • CZERWIEC • ČÍSLO 6/1981 ROČNÍK 24 CENA 2 ZŁ

Ako sa kto vychoval,
tak sa bude chovať.

Malé deti, mala starost';
velké deti, veľká starost'.

Dítě je otcem člověka
Rodina bez dětí je jako les bez ptáků
Děti přinášejí slasti i strasti.
Po dětech poznáváme, že stárneme
Láska dítěte je silnejší než smrt

Svojim detom
nedá šťastia,
kto ich predtým
príliš mazná.

Dietá, kým je malé, hryzie chlieb; ked' je veľké, hryzie srdce.

PRED IX. ZJAZDOM PZRS. Už mnoho týždňov skoro každý deň tráv v celom Poľsku široká programovo-volebná diskusia v strane pred IX. zjazdom. Diskusia prebieha na mnohých rovinách: na stretnutiach s vedením strany, na výročných volebných schôdzach v závodoch, v mestách a gminách, v predzjazdových komisiach, na vojvodských konferenciach, ako aj na stretnutiach jednotlivých spoločenských prostredí a v kluboch. Východiskovým bodom v diskusii sú programové zásady na IX. zjazde (skrátené uverejňujeme na str. 3). Živú, často polemickej diskusii o problémoch strany, štátu a národa sprevádzajú volby delegátov na IX. zjazd. Keď pišeme tiež slová, končia sa už výročné volebné konferencie vo vojvodských stranických organizáciach.

TBILISI. Na oslavách 60. výročia vyhlásenia Gruziinské SSR a založení KS Gruzie Leonid Brežnev znova vyzval k intenzívnejmu jednaniu za účelem uzdravenia mezinárodných vzťahov.

V projevu v Tbilisi generálny tajemník ÚV KSSS krom ďalších otázok spojených s rozvojom Gruzie zdôraznil m.j., že zahraničně-politické myšlenky XXVI. sjezdu KSSS pripravujú cestu k väznejnému politickému dialogu, k jednaniu o základných problémach výkopy a miaru. Ve spojení s nebezpečnou situáciu na Blízkom východe a tragedii v Libanonu sovětský predstaviteľ prohlásil, že jeden neopatrný krok, v této oblasti môže vzniknúť válečný požiar, ktorý zachváti Blízky východ a není známo, jak daleko doleti jeho jiskry. Sovětský svaz podožil návrh, ktorý dáva dobrou šancu spolupracovať kolektívne v zájmu stabilizácie situácie na Blízkom východe. Jde o svolání mezinárodní konference o této otázke.

K situaci v Perskom zálive a k situaci kolem Afghánistánu Brežnev uvedl, že SSSR vidí niekoľko možností: Jednat zvlášť o zajištení miru a bezpečnosti v oblasti Perského zálive a zvlášť o urovnáni situácie kolem Afghánistánu alebo propojiť projednávaní mezinárodných aspektov obou týchto problémov. Jsme tedy pripraveni na jednania — prohlásil Leonid Brežnev.

KARDINÁL STEFAN WYSZYŃSKI NEZRIE. 28. mája t.r. umrel vo Varšave po ťažkej nemoci vo veku 79 rokov kardinál Stefan Wyszyński, arcibiskup hniezdniansky a varšavský, prímas Poľska. V súvislosti s tým Spoločná komisia predstaviteľov vlády a episkopátu vyhlásila trojdňový smútok v celom Poľsku. K rukám najvyšších orgánov PLR a na Konferenciu episkopátu nadišli stovky sústrastných telegramov z domova a zo zahraničia od štátnikov a cirkevných hodnostárov mnohých krajín. V kondolenčnom telegrame vedúcich predstaviteľov PLR sa

CO OČEKÁVÁME OD SJEZDU PSDS

14. července t.r. bude zahájen IX. mimořádný sjezd Polské sjednocené dělnické strany, nejvýznamnejší pro celou stranu, stát i společenství. Shrni výsledky období veľké programové a volebné diskuse v rôznych článkach strany od základných organizácií po vojvodské konferencie, v nichž se členové strany vyslovili pro linii porozumenia mezi vedením štátu a společenstvom a rozhodne podporili formuli obnovy společenského a hospodárskeho života v našej zemi, vyjadrenou PSDS na VI. a VII. plenárnom zasedaní UV; období boje o charakter štátneho zriadenia, socialistickou budoucnosť a o to, aby strana zůstala stranou marxisticko-leninskou.

Zodpovedným úkolem 1964 delegátov na sjezd je zvolit ústrední stranické vedenie a vypracovať takový program PSDS, ktorý podľa očekávania členov strany i ľudu upevni vedenie úlohu, ktorú PSDS odohráva v našom státe a ktorú povede k prekonaniu mnohamiščnej společensko-hospodárskej krize. Tento program by mal priniesť vnútornú stabilizáciu a uskutečniť socialistický rozvoj Poľska bezpečného a súrvočného, spjatého hospodárskou spolupracou a obranným spojenectvom s celým socialistickým společenstvom, ktoré mu již nenechá desať let tu bezpečnosť zaručuje.

Ještě jedno. Členové KSČS v Poľsku se s celým společenstvím činně účastní procesu socialistické obnovy společensko-hospodárskeho života v našej zemi. Uvědomujeme si, že jen usilovnou prací a svědomitým plněním všech povinností na pracovištích lze překonat narostlé potíže a zajistit plnění úkolů, které pracujícím Poľské lidové republiky uloží IX. sjezd PSDS.

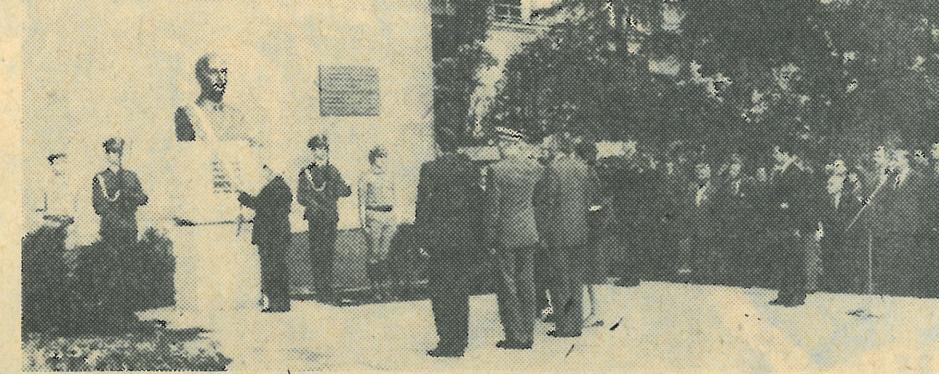
o.i. hovorí, že odišiel vynikajúci knäz a veľký vlastenec, ktorý sa vyznačoval pochopením historických procesov a občianskou zodpovednosťou štátnika za blaho vlasti.

31. mája sa vo Varšave konal pohreb primasa Stefana Wyszyńskiego, ktorého sa zúčastnila delegácia najvyšších štátnych orgánov PLR s predsedom Štátnej rady Henrykom Jabłońskym. Prišla taktiež delegácia Apoštolskej stolice, ktorú viedol štátny sekretár, kardinál Agostino Casaroli, delegácia USA s osobitnými predstaviteľmi prezidenta Ronaldu Regana a mnoho ďalších štátnych delegácií z cudziny. O 16. hod sa zo Seminárneho kostola, kde bola vystavená truhla s pozostatkami zosnulého prímasa, pohol smútočný sprived na Námestie víťazstva — popri Hrobe neznámeho vojaka — kde sa zhromaždili státiečice Varšavčanov a členov delegácií z celého Poľska. Odhalia po omši, ktorú hlavným celebrom bol kardinál Casaroli, prenesli truhlu so zosnulým prímasom do katedrály sv. Jana a uložili v jej podzemí.

Polští rozhlas a televízia vysielali priamu reláciu z pohrebu.

SOVIETSKO-RUMUNSKA OSÁDKA V KOZME. V rámci programu výskumu a využívania kozmického priestoru Interkozmos 14. mája t.r. vzlietla do

kozmu na lodi Sojuz 40 deviatá v pořadu medzinárodná osádka, ktorej členmi boli hrdina ZSSR, letec kozmonaut plukovník Leonid Popov a rumunský kozmonaut nadporučík inžinier Dumitru Prunariu. Po týždenom lete, počas ktorého sa Sojuz 40 spojil s orbitálnym systémom Salut 6 — Sojuz 38 a splnení všetkých plánovaných výskumov sa sovietsko-rumunská osádka 22. mája vrátila na Zem. Bola to posledná medzinárodná expedícia v programe Interkozmos, ale v ZSSR sú už školení ďalší dva budúci francúzski kozmonauti.

Pri príležitosti stého výročia narodenia gen. Władysława Sikorskiego bola vo Varšave na ul. Tureckej 3, kde býval v medzivojnovom období, odhalená busta a pamätná tabuľa od výtvarného umelca Jana Chmielewského. Ako je známe, v súvislosti so stým výročím narodenia Władysława Sikorskiego vznikol Celopoľský výbor osláv tohto výročia na čele s predsedom Štátnej rady prof. Henrykom Jabłońskym. V momente odovzdania do tlače tohto čísla sa práve rozhoduje o uskutočnení idey predloženej Výborom — previezť pozostatky gen. Władysława Sikorskiego do Poľska a pochovať na Waweli. Zároveň kardinál František Macharski, krakovský arcibiskup, správca wawelskej katedrály oznamil, že je už pripravené miesto pre truhlu s pozostatkami bývalého poľského ministra predsedu a hlavného veliteľa počas vojny (čítaj Ludia — roky — udalosti na str. 7).

NUKLEÁRNÍ MEDICÍNA. Za účasti predních odborníků z ČSSR i ze zahraničí se konaly v Banské Bystrici (Stredoslovenský kraj) XIX. Dny nukleární medicíny. Slouží československým i zahraničním specialistům k seznámení s nejnovějšími poznatky v tomto progresivním oboru, který stále hlouběji proniká do všech oblastí medicíny.

Od prvních humánních aplikací nukleární medicíny v ČSSR uplynulo už třetí let; nyní se jí nejvíce využívá v diagnostice i terapii nejzávažnějších onemocnění — srdečních, cévních a nádorových.

Předmětem třídního jednání byla výměna zkušeností s uplatněním moderní přístrojové techniky, odborné problémy nukleární diagnostiky a vymezení cílů další spolupráce mezi vedeckovýzkumnými a klinickými pracovišti.

T.A. ORBIS

NOVÁ LADA. V rokoch 1982/83 sa má začať výroba nového typu známeho aj u nás automobilu Lada. V porovnaní s doterajším modelom sú v ňom také podstatné zmeny: pohon na predné kolesá, karoséria s tromi dverami, prekonštruovaný, úsporný motor 1200 a 1500 ccm.

DO R. 1982 má byť položený nový morský kábel spájajúci Sev. Ameriku a Európu. Značne zvýši množstvo telefonických kanálov — z terajších 160 na 1380 o dva roky.

MARIAN KAŠKIEWICZ

35 LET ČS. SPOLEČNOSTI PRO MEZINÁRODNÍ STYKY. Další prohlubování přátelských styků se zahraničními partnery a šíření informací o Československé socialistické republice je i v letošním roce náplní Československé společnosti pro mezinárodní styky, která vstupuje do jubilejního, 35. roku své existence. Toto dobrovolné sdružení pro účast na rozvoji mezinárodní spolupráce bylo založeno v dubnu 1946 a je zakladajícím členem Světové federace sdružení pro Spojené národy (WFUNA).

K šíření poznatků o socialistickém Československu v zahraničí přispívají výstavy, přednášky, besedy, filmová představení a zájezdy hudebních a folklórnych souborů, které ČSMS do zahraničí pravidelně vysílá.

Za dlouholetou úspěšnou činnost v upevňování spolupráce s ČSSR v hospodářství, vědě, politice, kultuře, sportu, umění apod. uděluje ČSMS jednotlivcům i kolektivům v zahraničí medaile „Za zásluhy o rozvoj přátelství a spolupráce s ČSSR“. Autorem medaile je národní umělec Karel Lidický. Poprvé byla medaile udělena v roce 1965 na počest 20. výročí osvobození Československa z nacistické okupace. Až dosud bylo uděleno kolem pěti set těchto medailí, které jsou raženy v třech druzích: zlaté, stříbrné a bronzové.

T.A. ORBIS

(Naš časopis byl odměněn stříbrnou a zlatou medailí ČSMS. Red.)

MOJA REFLEXIA

Richard Portes, profesor ekonómie na londýnskej univerzite je autorom správy o polskej hospodárskej krize. V správe vydanej pod patronátom Královského ústavu pre medzinárodné otázky konštatoval vo februári t.r., že situácia Poľska je na krátku a strednú dobu žulafá, ale v dlhodobej perspektive nie je beznádejná. Keď sa tohto Američana, vynikajúceho odborníka v porovnavacích výskumoch spýtali tri mesiace neskôr, či naďalej tvrdí to isté, povedal, že áno, ale poznamenal, že hospodárska situácia Poľska je dnes ešte zúfalejšia a súčasne pilnejšia ako pred štvrt rokom sa stala nutnosť, aby vláda predložila realistickej hospodársky program na stredne dlhé obdobie.

Co z toho vyplýva? Z toho nevyplýva nič, čo by zmenilo naše vlastné chápanie našho hospodársstva utvárané každý deň v stykoch spotrebiteľ — obchod s potravinami. Už nie sú rady potraviny, lebo nict tovarov. Kočuje sa v obchodoch a pred nimi (tak v meste, ako aj na vidieku) v očakávaní na tovary, ktoré snáď privezú. Uvažujeme taktiež o tom, dokedy bude stáť v obchodoch na policiach obilná káva a nekvalitný čaj. To, čo sami vidime stačí, aby sme záporne zhodnotili učených

KSČS. Dne 26. dubna t.r. zasedalo v Krakově předsednictvo ústředního výboru Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku. Vedoucí myšlenkou zasedání bylo zajištění plnění usnesení III. plenárního zasedání ústředního výboru, v tom pokynů pro sekretariát UV a schválení preliminary KSČS na rok 1981. Ministerstvo vnitra vyšlo vstří požadavkům Společnosti a zvětšilo počet systemizovaných míst o půldruhého a měsíční letošní mzdrový fond o 29 percent ve srovnání s prosincem 1980.

V současné době z celkem 8,5 systém. míst, která byla pro Společnost schválena, přiděleno: 4,5 ústřednímu výboru (v tom tajemník UV, hlavní účetní, instruktor a ukličečka), obvodním výborům na Oravě a Spiši po 1,5 systém. místě pro instruktory a půl systém. místa obvodnímu výboru v Zelově. Zvětšení mzdrového fondu umožnilo značně zvýšit mzdy pracovníků zaměstnaných ve Společnosti — průměrně zhruba o 1400 zlötých na pracovníka měsíčně. Nejvyšší zvýšení mezd se týká vedení sekretariátu UV a instruktora OV. Naposled byly zvýšeny mzdy ve Společnosti v roce 1980.

Ministerstvo vnitra zvýšilo rozpočet KSČS na rok 1981 celkem o 13 percent ve srovnání s rokem 1980. V tomto rozpočtu nejsou zahrnutý finanční prostředky na nákup zařízení do kluboven a vybavení souborů, na což byl ministerstvu předložen zvláštní návrh; rozhodnutí ministerstva v této věci Společnost ještě neobdržela. Stejně tak zvláštní položkou je proplácení práce na stavbě nové klubovny v Lapách Vyžných a její zařízení. Na tu investici Společnost obdržela plnou úhradu.

A.A.

PROGRAMOVÉ ZÁSADY NA IX. MIMORIADNY ZJAZD PZRS

— Programové zásady na IX. mimoriadny zjazd PZRS sa predkladá k všeobecnej, úprimnej a otvorennej diskusii. Jej výsledky pomôžu prekonať krízu, uskutočniť socialistickú obnovu, dosiahnuť spoločensko-ekonomickú stabilizáciu.

Po prvýkrát vo svojich dejinách PZRS pripravuje mimoriadny zjazd. Nadriadená otázka — vyviest krajinu z krízy.

I. PRAMENE A CHARAKTER KRÍZY

— Kríza r. 1980 narastala celé roky; mnohé poruchy vyplývali z nekompetentného riadenia, odporu k rozširovaniu hraníc socialistickej demokracie, odklonu od marxizmu-leninizmu. Nevyvodili žiadne uzávery z júnových udalostí v r. 1976. Po robotníckom proteste v lete 1980 prevažujúca časť členov strany sa rozhodne vyjadriala za odstránením deformácií a politickým vyriešením krízy; ďalšie plenárne zasadania ÚV upresnili politický kurz obnovy.

— Deformácie sedemdesiatych rokov nie sú krízou zásad a hodnôt socialistického zriadenia, ale následkov ich ignorovania a narušovania.

II. STRANA ROBOTNÍCKEJ TRIEDY A NÁRODA — STRANOU SOCIA- LISTICKÉJ OBNOVY

— Aby PZRS mohla plniť vedúcu úlohu, treba ju urobiť stranou, ktorá bude slúžiť robotníckej triede a národu, pôsobiť otvorene a bude stále podrobená kontrole. Podmienkou účinnosti pôsobenia strany je dôsledné uskutočňovanie zásad vnútrostraničkej demokracie.

— Nutné zmeny v stanovách PZRS mali by sa o.i. týkať určenia povinností a práv volených inštitúcií a orgánov, v tom Politického byra a prvého tajomníka ÚV, určenia v stanovách demokratických zásad volby orgánov a delegátov, výrazného určenia služobnej úlohy aparátu. Musia byť známe názory a stanovisko členov ústredných straničkých orgánov k jednotlivým problémom.

— Práca v straničkom aparáte mala by sa opierať o zásadu udeľovania dovolenky v zamestnaní po minimum piatich rokoch práce v tomto zamestnaní; v zložení aparátu má byť oveľa viac kádrových robotníkov.

— Prameňom sily a rozhodujúcim rovinou aktivity strany sú základné organizácie. Ich priama spolupráca mala by slúžiť výmenné skúsenosti a nemôže viest k podvažovaniu štruktúry a spojitosť strany.

— Strana, ktorá prijíma do svojich radov aj veriacich pracujúcich a umožňuje im politickú činnosť podľa zásad svojho programu, je aka celok za vedeckým svetonázorom.

— Prekonanie krízy dôvery si vyžaduje hlboké premeny v systéme spoločenskej komunikácie. Tlač, rozhlas a TV majú za úlohu prinášať opravdivé informácie, odzrkadľovať a stvárvovať verejnú mienku, podieľať sa na spoločenskej kontrole. Novinárom treba vytvoriť účinné záruky pre kritickú činnosť.

III. ROZVOJ SOCIALISTICKEJ DEMOKRACIE A SAMOSPRÁVY, UPEVN- OVANIE ZÁKONNOSTI

— Družstevnanie zásad socialistickej demokracie a upevňovanie štátu je

úzko spojené; skutočne silným socialistickým štátom je totiž štát, ktorý je silný tým, že jeho program uznáva väčšinu spoločnosti.

— Strana vyzýva všetkých vlastencov, aby tvorili a upevňovali front spoločnej zodpovednosti vo zveľaďovaní a obrane najvyšších národných hodnôt. Dôležitou rovinou dialógu a spolupráce je FNJ; rozvoj NSOZ „Solidaritu“ na pôde ústavných zásad nášho zriadenia i v súlade so stanovami zväzu otvára perspektívku jeho účasti vo FNJ.

— V kádrovej politike sa vytváranie podmienok rozvoja a postupu pre schopných, pracovitých, angažovaných a iniciatívnych ľudí musí spájať s eliminovaním ľudí nijakých, karieristov a laviertov. Zásadou tejto politiky mala by byť dostupnosť vedúcich funkcií v štáte a hospodárstve pre občanov nestraníkov.

— V demokratizácii procesu rozhodovania pripadá mimoriadna úloha Sejmu a národného výboru. V podmienkach nenarúšiteľnosti zásady národnej jednoty na ústavnej platforme FNJ a vedúcej úlohy PZRS mala by byť vo volbách zaručená plná sloboda voľby medzi mnohými kandidátmi na poslancov a členov národných výborov.

— Dôležitou zárukou socialistickej demokracie je silné postavenie a partnerská úloha odborov. K všetkým formám odborového hnutia malo by sa pristupovať rovnako. Z ohľadu na rozdielnosť motívácií, postoju a nárokov, príznačnú pre NSOZ „Solidaritu“, bude mať mimoriadny význam jeho krištalizácia na pôde socialistických cieľov a zásad, upevňovanie jeho robotníckeho prúdu, rozširovanie podielu v konštruktívnom riešení problémov štátu, ekonomiky, spoločenského života. Strana je za sankcionovaním práva na štrajk — ako formy robotníckeho protestu, ktorá je konečným prostriedkom.

— Socialistická obnova si vyžaduje všeestranné upevnenie zásady zákonnosti — dodržiavanie ústavnej zásady nezávislosti súdov, upevnenie dozoru prokuratúry nad činnosťou orgánov verejného poriadku, novelizáciu trestného zákonníka pre zaistenie náležitých záruk občianskych práv počas trestného konania (o.i. zákonnej úpravy zásad pre používanie dočasnej väzby).

IV. MLADÉ POKOLENIE SOCIA- LISTICKÉHO POESKA

— Vyše polovica Poliakov neprekročila 29 rokov života; vyše 7 miliónov mladých ľudí sa učí a študuje, toľko ďalších pracuje v národnom hospodárstve. V politike štátu voči mládeži je nevyhnutné plné využitie jej kvalifikácií, rozhodne zväčšenie jej podielu v zastávaní vedúcich funkcií.

— Pilnou otázkou je zlepšenie životných podmienok mladých rodín. Najdôležitejším problémom je nedostatok bytov; na byty čaká ok. 1,2 miliónov manželstiev, 28,8 percent býva s rodičmi, ok. 200 000 žije v kritických podmienkach — zároveň každý rok sa uzatvára vyše 300 000 manželstiev.

V. HLAVNÉ SMERNICE PROGRAMU SPOLOČENSKO-EKONOMICKEJ STABILIZÁCIE

— Aby sme mohli uviesť ekonomiku na cestu rozvoja, je potrebné prechodiť obdobie. Program stabilizácie, ktorý bude predložený na IX. zjazde, má v ekonomickej sfére zaistiť: rozvoj oblastí, ktoré uspokojujú základné potreby obyvateľstva, zmenšenie napäťia na vnútornom trhu, obmedzenie a vyvíjanie investičnej činnosti podľa reálnych ekonomických možností krajiny a jej prispôsobenie novým prioritám, zasta-

venie tempa rastu zadlženia, upevnenie úlohy peňazí v ekonomickom systéme.

— Vo sfére spoločenskej politiky treba zabezpečiť o.i. pokračujúcu realizáciu — podľa ekonomických možností — dohôd vlády s odbormi, usporiť najpilnejšie potreby obyvateľstva a obklopíť zvláštnou starostlivosťou spoločenské skupiny s najnižšími príjmi.

— Dôležitá je rýchla a dôkladná prestavba mzdrovho systému. Navrhujeme sa určiť na obdobie troch rokov horúcu hranicu rastu finančných príjmov obyvateľstva, určiť v priebehu spoločenskej diskusie normatívnu reláciu najnižších, stredných a najvyšších miezd (napr. 0,5 k 1 k 3,5) a dosiahnuť tieto mzdy do roku 1984. Zaviesť všeobecné, progresívne zdanenie miezd a príjmov, ktoré presahujú isté vymedzené hranice.

— Aktívna finančná politika, ktorá má za účel odložiť časť dopytu obyvateľstva, mala by zaistiť rast zúročenia úspor, povzbudiť k výkupu štátnych papierov. Treba dôsledne spieť, aby jednotlivci, ktorí sa obohatili na úkor spoločnosti, vrátili zisky v prospech štátu, pouvažovať o možnosti využívania finančných zásob obyvateľstva na rozvoj drobného remesla.

— Nemožno uskutočniť reformu maloobchodných cien bez širokej akceptácie celej spoločnosti; reforma mala by zmeniť predovšetkým tie ceny, ktorých úroveň prekáža dnes v rozvoji výroby a zvyšovaní efektivity hospodárstva. Týka sa to najmä cien poľnohospodársko-potravných článkov, ako aj palív a energie. Pre ochranu spoločenských skupín s nízkymi príjimami musia reformu cien sprevádzat skutočné, spravodlivé kompenzácie.

— Základnou ideou hospodárskej reformy je samostatnosť a samosprávlosť podnikov, ktoré budú fungovať na princípe samofinancovania. Vyžaduje sa to prestavbu centrálnej hospodárskej administratívy a najmä likvidáciu značnej časti združení a obmedzenie počtu ministerstiev. Treba vystrihiť pred iluzórnym očakávaním okamžitých výsledkov reformy.

— K návrhom v oblasti spoločenskej politiky patrí o.i. zavedenie najneskôr do konca roku 1983 v oblastiach rozhodujúcich o spoločensko-hospodárskom živote krajiny 40-hodinového, päťdňového pracovného týždňa, systematický rast najnižších invalidných a starobrných dôchodkov a vypracovanie v r. 1981 nového dôchodkového zákona, analýza a modifikácia dôchodkového systému súkromne hospodáriacích rolníkov, zavedenie dovolenky určenej na vychovávanie dieťaťa nezávislé od materskej dovolenky — od polovice r. 1981 jednorocnej s patričnou podporou a v osmedsiatich rokoch predĺžovanej postupne do troch rokov.

— V bytovej politike rozdeľovanie družstevných bytov mali by robiť výlučne družstvá, pričom táto delba mala by sa uskutočňovať verejne a byť pod širokou spoločenskou kontrolou. Do bytového zákona treba nutne zaťažiť zásadu, že jedna rodina má právo iba na jeden byt. Treba pouvažovať o účelnosti komunálneho stavebníctva.

— V dnešnej hospodárskej situácii bude nevyhnutné premiestniť v najbližších rokoch značné množstvo pracovných síl, pri súčasnom zaistení ľudom ochrany ich záujmov; je to tak tiež základná podmienka rastu spoločenskej produktivity práce.

VI. PRIORITA PRE POĽNOHOS- PODÁRSTVO A POTRAVÍNSKÉ HOSPODÁRSTVO

— Strana je za hlbokou reorientáciu spoločensko-hospodárskej politiky v prospech rýchlejšieho rozvoja pol-

nohospodárstva a celého potravinárskeho hospodárstva. Vyžaduje sa to zvýšenie nákladov na investície v polnohospodárstve a potravinárskom priemysle, ako aj značné zväčšenie podielu priemyslu na obsluhovaní celého potravinárskeho hospodárstva, likvidácie za nanajvýš tri roky nedostatu náhradných súčiastok pre traktory a polnohospodárske stroje, ako aj pneumatík a zaistenia za dva roky nevyhnutného množstva drobného polnohospodárskeho náradia.

— Základom polského polnohospodárstva sú súkromné gazdovstvá; majú pevné miesto v hospodárstve, zaručenú nenarúšiteľnosť vlastníctva a právo na ich dedenie. Hospodárenie pôdou bude upevňovať presvedčenie o trvalosti rolnickej vlastníctva podľa zásady: pôda najlepším gazdom a tým, ktorí ju najviac potrebujú.

— Veľký význam má: zaistenie rentability polnohospodárskej výroby, náležitá organizácia systému mnohorenej kontraktácie a výkupu, obrodenie rolnickej samosprávy ako skutočného obrancu a reprezentanta spoločenských a odborných záujmov rolníkov.

VII. ROZVOJ KULTÚRY, VEDY, TECHNICKÉHO POKROKU A OSVE- TY

— V poslednom desaťročí vznikla bádateľná disproporcia medzi prebudenými duševnými potrebami spoločnosti a ich skutočnými uspokojovániami. Strana vyvíja maximálne úsilie pre odstránenie škôd a vytvorenie podmienok pre úspešný rozvoj kultúry.

— K najdôležitejším otázkam patria komplex problémov spojených s filmovým umením, zovšeobecňovaním hudby a výtvarníctva a najmä s knihou; situácia vo vydavateľskom hnutí sa musí rozhodne zlepšiť.

— Aby sa rozhodne zvýšil podiel vedy na hmotnom rozvoji krajiny, treba o.i. vytvoriť podmienky pre rozvoj samosprávnosti a autonómie vedeckých stredísk. Hospodárska reforma musí vytvoriť reálne impulzy pre zvýšenie záujmu hospodárstva o novinky a vedu — o podiel na tvorení hospodárskeho pokroku.

— Smery a spôsoby realizácie osvetovej reformy sa stretli s kritikou. Treba teda upustiť od štrukturálnej reformy (desaťročenka) a pokračovať v programovej reforme, pričom sa bude o.i. modifikovať vyučovacie programy na základných odborných školách tak, aby sa vyvýjali smerom k plnohodnotnému strednému školám. Nevyhnutné je zlepšenie hmotných a existenčných podmienok učiteľov — najmä na vidieku.

VIII. MEDZINÁRODNÁ ČINNOSŤ STRANY A POESKÁ ZAHRANIČNÁ POLITIKA

— Proces obnovy v Poľsku, odstraňovanie deformácií smeruje k upevneniu socialistického zriadenia, k utvoreniu z našej krajiny silnejšieho článku socialistického spoločenstva, upevneniu zväzkov s vyskúšanými spojencami — KSSZ a Sovietskym zväzom, ako aj s celým socialistickým spoločenstvom. Pokusy oslabiť tieto zväzky, ktoré vychádzajú z imperialistických kruhov, sa stretajú s odsúdením obrovskej väčšiny Poliakov a nemajú vyhliadky na úspech.

— Všetci Poliaci by si mali uvedomiť, že kríza, ktorú dnes prežívame, má medzinárodný dosah. Vyviest krajinu na cestu stabilizácie a rozvoja považujeme tak za národnú povinnosť, ako aj za internacionálnu povinnosť strany a všetkých konštruktívnych síl národa. Internacionálne vzťahy spájajúce Poľsko s krajinou sovietskou našli potvrdenie v pomoci, ktorú nám poskytol ZSSR.

— Jediná cesta k zlepšeniu terajšej zložitej medzinárodnej situácie vede cez rozvoj politického dialógu a úsilie pre zastavenie pretekov v zbrojení. Tomuto účelu by dobre slúžila konferencia o militárnom uvoľnení napäťia a odzbrojení v Európe. Na stretnutí v Madride Poľsko opäť predložilo konkrétny návrh zvolat takúto konferenciu vo Varšave.

Švejk podepsal udání Bretschneidrovo. Komise soudních lékařů měla rozhodovat, zdali duševní obzor Švejkův odpovídá či neodpovídá všem těm zločinům, pro které byl žalován. V relaci odevzdane vyšetřujícímu soudci stalo mezi jiným: „Nižepodepsaní soudní lékaři bazírují na úplné duševní otupělosti a vrozeném kretensismu představeného komisi Josefa Švejka... Nižepodepsaná komise navrhuje proto: 1. Zastavit vyšetřování proti Josefemu Švejkovi. 2. Odpraviti Josefa Švejka na pozorování na psychiatrickou kliniku ke zjištění, jak dalece jest jeho duševní stav nebezpečný jeho okolí.“ Tak se Švejk dostal do blázince, odkud byl jako simulant propuštěn, ale vrátil se zpět na policijské ředitelství.

Budovou policejního ředitelství vznul duch cizí autority, která zjišťovala, jak dalece je obyvatelstvo nadšeno pro válku. Kromě několika výjimek, lidí, kteří nezapomeli, že jsou synové národa, který má vykračat za zájmy jemu úplně cizí, policejní ředitelství představovalo nejkrásnější skupinu byrokratických dravců, kteří měli smysl jedině pro žalář a šibenici, aby uhájili existenci zakroucených paragrafů.

Přitom nakládali se svými obětími s jizlivou vlností, uvažujíce předem každé slovo.

„Je mně velmi líto,“ řekl jeden z těch dravců černožluté žíhaných, když k němu přivedli Švejka, „že vy jste opět padl v naše ruce. Mysleli jsme, že se polepšíte, ale zklamali jsme se.“

Švejk němě přítakal hlavou a tvářil se tak nevinně, že černožlutý dravec pohlédl tázavě na něho a zdůraznil:

„Netvařte se tak pitomě.“

Přešel však ihned do laskavého tónu a pokračoval:

„Pro nás je jistě velmi nemilé držet vas ve vazbě a mohu vás ujistit, že podle mého mínění vaše vina není tak veliká, neboť při vaši malé inteligenci není pochyby, že jste byl sveden. Řekněte mně, pane Švejku, kdo vlastně vás svádí, abyste vyváděl takové hlučnosti?“

Švejk zakaškal a ozval se:

„Já prosím o žádných hlučnostech nevin.“

„A to není hlučnost, pane Švejku,“ řekl umělý otcovský tón, „když vy, podle udání policejního strážníka, který vás sem přivedl, způsobil jste sběh lidu před manifestem o válce nalepeným na nároží a když jste pobúrali lid výkřiky. Nazdar císař Františkoví Josefovi. Tahle vojna je vyhrána!“

„Já nemoh zahálet,“ prohlásil Švejk, upíráje své dobré oči v zrak inkvizitora, „já jsem se rozcílil, když jsem viděl, že všechni čtou ten manifest o vojně a nejvýše žádnou radost. Žadný volání slávy, žádný hurrá, vůbec nie, pane rado. Tak jako kdyby se jich to vůbec netýkalo. A tu já, starý voják od jedenadvadesátého regimentu, nemoh jsem se na to dívat, a tak jsem vykřikl ty věty, a já si myslím, že když budeš vy byl na mém místě, že byste to udělal zrovna jako já. Když je válka, musí se vyhrat a musí se volat sláva císaři pánu, to mně nikdo nevymluví.“

Překonán a zkrušen nesnesl černožlutý dravec zrak nevinného beránka Švejka, sklopil jej na úřední aktu a řekl:

„Přiznávám plně vaše nadšení, ale když by se bylo projavilo za jiných okolností. Víte však sám dobře, že vás vedl policejní strážník, takže takový vlastenecký projev mohl a musel účin-

Jaroslav Hašek

Os' dny dobrého vojáka Švejka

6

Švejk opět doma, proraziv začarováný kruh

kovat na obecenstvo spíše ironicky než vážně.“

„Jestli vede někoho policejní strážník,“ odpověděl Švejk „je to těžký moment v životě lidském. Ale jestli člověk ani v takovej těžké moment nezapomíná, co se patří dělat, když je vojna, myslím, že takovej člověk není tak špatnej.“

Cernožlutý dravec zavrčel a podíval se ještě jednou Švejkovi do očí.

Švejk odpověděl nevinným, měkkým, skromným a něžným teplem svého zraku.

Chvíli dívali se ti dva upřeně na sebe.

„Vem vás čert, Švejku,“ řekla nakonec úřední brada, „jestli se sem ještě jednou dostanete, tak se vás vůbec nebude na nic ptát a poputujete přímo k vojenskému soudu na Hradčany. Rozuměl jste?“

A nežli se nadál, Švejk přikročil k němu, políbil mu ruku a řekl:

„Zapláť vám pánbůh za všechno, kdyžbyste potřeboval někdy nějakého čistokrevného pejska, raťte se obrátit na mne. Já mám obchod se psy.“

A tak se ocitl Švejk opět na svobodě a na cestě k domovu.

Jeho uvažování, má-li se stavit napřed ještě u Kalichu, skončilo tím, že otevřel ty dveře, odkud vyšel před časem v průvodu detektiva Bretschneidera.

Ve výčepu panovalo hrobové ticho. Sedělo tam několik hostů, mezi nimi kostelník od Svatého Apolináře. Tváři se zachmuřené. Za výčepním pultem seděla hostinská Palivecová a tupě se dívala na pivní pipy.

„Tak už jsem se vrátil,“ řekl Švejk vesele, „dejte mně sklenici piva. Kdepak máme pana Palivece, je už také doma?“

Místo odpovědi dala se Palivecová do pláče, a soustředujíc své neštěstí ve zvláštním přízvuku na každém slově, zasténala:

„Dali — mu — deset — let — před tejdinem.“

„Nu vida,“ řekl Švejk, „tak už má sedum dní za sebou.“

„On byl takovej opatrnej,“ plakala Palivecová, „sám to také vždycky o sobě tvrdil.“

Hosté ve výčepu tvrdosíjně mlčeli, jakoby by tu bloudil duch Palivece a nabádal je ještě k větší opatrnosti.

„Opatrnost matkou moudrosti,“ řekl Švejk, usedaje ke stolu za sklenici piva, ve které v pěně byly malé otvory, jak na pěnu kapaly slzy paní Palivecové, když nesla Švejkovi pivo na stůl, „dnešní doba je taková, že vona nutí člověka k opatrnosti.“

„Včera jsme měli dva polibky,“ zaváděl řeč na jiné pole kostelník od Svatého Apolináře.

„To patrně někdo umřel,“ řekl druhý host, načež třetí dodal:

„Byly ty polibky s katafalkem?“

„Rád bych věděl,“ řekl Švejk, „jaký budou ve válce teď ty vojenský polibky.“

Hosté se zvedli, zaplatili a tiše odešli. Švejk osaměl s paní Palivecovou.

„To jsem si nepomyslil, řekl, „aby odsuzovali nevinnýho člověka na deset let. Ze jednoho nevinnýho člověka odsoudili na pět let, to jsem už slyšel, ale na deset, to je trochu moc.“

„Když on se můj přiznal,“ plakala Palivecová, „jak to tady říkal o těch mouchách a o tom obraze, tak to opakovat i na direkci, i u soudu.“

„A pan Bretschneider už sem nechodi?“ otázal se Švejk.

„Byl tady několikrát,“ odpověděla paní hostinská, „vypil jedno nebo dve-

piva, ptal se mne, kdo sem chodí, a poslouchal, jak si hosti vypravují o fotbalu. A on sebou cukal, jako kdyby každou chvilku chtěl běsnit a svijet se. Za tu celou dobu dostal na lep jen jednoho čalouníka z Příčné ulice.“

„Je to vše výčivku,“ poznamenal Švejk, „byl ten čalouník hluopej člověk?“

„Asi jako můj muž,“ odpověděla s pláčem, „ptal se ho, jestli by střílel proti Srbům. A on mu řek, že neumí střílet, že byl jednou na střelnici a prostřílel tam korunu. Pak jsme všichni slyšeli, že pan Bretschneider řekl, vytahuje si zápisník: I hlede, zase nová pěkná velezráda!, a odešel s tím čalouníkem z Příčné ulice, který se již nevrátil.“

„Ono se jich nevráti víc,“ pravil Švejk, „dejte mně rum.“

Právě si Švejk dával nalít rum po druhé, když do výčepu přišel civilní strážník Bretschneider. Vrhnuv zběžný pohled do výčepu i prázdného lokálu, přisedl k Švejkovi a poručiv si pivo čekal, co řekne Švejk.

Švejk sňal z věšáku nějaké noviny a prohlížeje zadní stranu inzerátu ozval se:

„Tak vida, tenhle Čimpera v Straškově číslo 5, pošta Račíněves, prodá hospodářství s třinácti koci vlastních polí, škola a dráha na místě.“

Bretschneider nervózně zabubňoval prsty a obraceje se k Švejkovi řekl:

„To se divím, proč vás to hospodářství zajímá, pane Švejku.“

„Ach, to jste vy,“ pravil Švejk, podávaje mu ruku, „já vás hned nemoh poznat, já mám velmi slabou pamět. Posledně jsme se rozešli, jestli se nejemlím, v přijímací kanceláři policejního ředitelství. Copak děláte od té doby, chodíte sem často?“

„Já jsem dnes přišel k vůli vám,“ řekl Bretschneider, „bylo mně sděleno na policejním ředitelství, že prodáváte psy. Potřeboval bych pěkného ratlíčka, nebo špice, nebo něco podobného.“

„To vám všechno mohu opatřit,“ odvětil Švejk, „přejete si štítokrevný zvíře?“

„Myslím,“ odpověděl Bretschneider, „že se rozhodnu pro čistokrevné zvíře.“

„A což policejního psa byste si neoprál?“ otázal se Švejk, „takovýho, keřej hned všechno vyslídl a přivede na stopu zločinu. Má ho jeden rezník ve Vršovicích a on mu tahá vozejk, ten pes se, jak se říká, minul se svým povoláním.“

„Tak raději ratlíčka,“ rozpačitě ozval se Bretschneider, jehož kynologické schopnosti byly v samých začátcích, a když byl nedostal ten rozkaz z policejního ředitelství, nikdy by se o psach byl něčeho nedovíděl.

Ale rozkaz zněl přesně, jasně a tvrdě. Seznámíte se důvěrnější se Švejkem na podkladě jeho obchodu se psy, kteří už mohou mít právo vybrat si pomocníky a disponovat obnosy na nákup psů.

„Ratlíčkové jsou větší a menší,“ řekl Švejk, „vím o dvou menších a třech větších. Všechn pět se dá chovat na klíně. Mohu vám je co nejvíceleji odporučit.“

„To by se mně zamhouvalo,“ prohlásil Bretschneider, „a co by stál jeden?“

„To přijde na velikost,“ odpověděl Švejk, „to záleží na velikosti. Ratlík není tele, u ratlíků je to právě naopak, čím menší, tím dražší.“

„Já reflektoji na větší, kteří by hildali,“ odvětil Bretschneider, obávaje se, aby neztrátil tajný fond státní policie.

„Dobrá,“ řekl Švejk, „větší vám možu prodat po padesáti korunách a ještě větší po pětačtyřiceti korunách, ale přitom jsme zapomněli na jednu věc. Mají

Ilustrace Josefa Lady

to být štěnata nebo starší psi, nebo psici či feny?“

„Mně je to jedno,“ odpověděl Bretschneider, který měl tu co dělat s neznámými problémy, „zaopatřte mně je a já si zítra v sedm hodin večer k vám pro ně přijdu. Budou?“

„Přijďte, budou,“ suše odvětil Švejk, „ale v takovém případě jsem nucen požádat vás o zálohu třiceti korun.“

„Bevezšého,“ řekl Bretschneider, vylepáče peníze, „a teď si dáme každý čtvrtku vína na moje konto.“

Když vypili, dal Švejk čtvrtku vína na svůj účet, potom Bretschneider, vyzývaje Švejka, aby se ho nebál, že dnes není ve službě a že se může mluvit dnes s ním o politice.

Švejk prohlásil, že on nikdy o politice v hospodě nemluví, že celá politika je pro malé děti.

Bretschneider byl naproti tomu revolučnějších názorů a říkal, že každý slabý stát je předurčen k zániku, a ptal se Švejka, jaký je jeho názor v této věci. (...)

Když měli každý pátou čtvrtku, prohlásil se Bretschneider za anarchistu a ptal se Švejka, do které organizace se má dát zapsat. (...)

Při šesté čtvrtce mluvil Bretschneider o revoluci a proti mobilizaci, načež Švejk naklonil se k němu a pošeptal mu do ucha:

„Právě přišel do lokálu nějaké host, tak at vás neslyší, nebo byste mohli mit z toho nepríjemnosti... Vidíte, že hostinská už pláče.“

Paní Palivecová opravdu plakala na své židlí za výčepním pultem.

„Proč pláče, paní hostinská?“ otázal se Bretschneider, „za tři měsíce vyhrajeme vojnu, bude amnestie, vás pán se vrátí a pak si dáme u vás do trumpetety. — Nebo nemyslite, že to vyhrajeme?“ obrátil se k Švejkovi.

„Nač to pořád přezýkovat,“ řekl Švejk, „vyhraj se to musí, a basta, teď ale už musím jít domů.“

Švejk zaplatil útratu a vrátil se ku své staré posluhovačce paní Müllerové, která se velice lekla když viděla, že muž, který si otvírá klíčem dveře do bytu, je

Už skončilo slnce svoju dennú pút, na oblohe zjavil sa plný mesiac. Na západie vídat len červenkový, svetlý pruh, značiaci cestu lúčov slnčených, ktoré cheú ešte prevládat svetlo nočného strážcu zeme. Avšak ich namáhanie je daromné, konečne zvíťazilo čarovné svetlo mesačné nad ohmivým slnkom. Nastal krásny májový večer.

U Plevov sedia pri stole dva mužovia; hoci kúty izby so stenami zliali sa už v šerú hmotu, predsa nezaplália si svetlo, lež len tak pri mesiačku zhováraju sa. V takomto pološere dobre sa rozpráva, lebo tu vonkajšie dojmy neratia beh myšienok, vtedy ľudia srdce jeden druhému dokorán otvárajú, takže potme najlepšie doň nazrieť môžeme.

Milé svetlo mesiaca, vniknúc oblokom, padá rovno na hladký lipový stôl. Na jeho vyleštenej ploche trasie sa ono a slabo odráža, osvecujúce tvár oproti Plevovi sediacemu človeku. Podľa toho by sme ho už ľahko poznali. Je to Janko — Svoreň. Keby to videla zlostná mať jeho, ako si on domácky počína u Plevov, ako dôverne sa k susedovi kloní, veru by jej rozum od divu zastal sťa zaviaznutý v blate voz.

Ich rozhovor musí byť velmi dôležitý, lebo okrem nich niesť v izbe žiad-

sich dievča bude hrúza, potom vaša zostane vám na ľade. O dobre ja znám vaše chodničky, strýku!" Janko usmial sa radostne, už mu len tak ulíhalo, že susedovi tak na žilu trafil.

"Ja Pekára nečakám; nechcem ho. Len rozmýšľam, ako by som ti spomohol. Ale čo: budeš bývať u mňa. Syna nemám, len dve dievky; Zuzku dám tebe i s týmto domom a ja pôjdem do druhého, čo som si vystavil. No nech ta pán boh požehná! Ja odídem s Katrou; ty si tu vo meno božie gázduj. Budeš sa aspoň ty skôr vedieť s tvojou materou o ten plot hrtaní. Dobre to bude!" smial sa samolúbo Pleva, vidiac, že posila na susedu svoju vlastného jej syna. Bol vopred uistený, že sú zvíťazí. „No, čo povieš, Janko, páči sa ti to?"

"A to naozaj cheete, strýku? Jaj, hned by vás od radosti neviem kam zanesol. A vy vystúpiť cheete z domu svojho vlastnúčikého? Ved' je to viac, ako som sa opovážil kedy len snívať. Idem to povedať Zuzke. Neborská, do siedmeho neba pride od radosti."

"Chlapče, stoj!" riekol s rozkazom Pleva. „Počuj, ako dcérnu moju dostaňe. Nielen tak, aby ti z neba spadla, alebo do úst vlieť ako pečený holub. Musi tvoj otec prísť sem a pýtať ju s dvoma svedkami podľa starej obyczaje, aby ľudia videli, že som nenanútil Svořenovmu synovi silou dievku. Rozumel si?"

"I veľmi, strýku! Zajtra môj otec príde predobdom i s dvoma svedka-

Ked' sprievod vyšiel na cestu, začala muzika a zas išlo sa o jeden dom ďalej. Manželia Plevovi zamkli dom i vráta a pripojili sa k zvedavému diváctvu, umenie si, že pôjdu sa na tých mladých bláznov podívať, keď pôjdu na tanec.

Teraz prišiel sprievod pred Svoreňovský dom. Každý užasol, že tu „mája" niet. Chlapcov to i mrzief začína, a až teraz robili si výčitky, že niet medzi nimi takého, čo by ho bol postavil. Pri tom všetkom ale u Svoreňov sa svietilo; vidno bolo, že mládenec včaká. Ba prednejsi i starú Hanku zbadali, keď oblokom zvedavo kukala, či prídu ozaj k nim. Rozpaky mládenec ihned pominuli, ako vstúpili do Svoreňovej izby. Začal sa tanec. Vstúpil i Janko, vedúc za ruku Plevovie Zuzku, cudzo sa cítiac v dome tomtom. Kde sa teraz vzala tu, nevedela si vysvetliť, a spomätala sa až potom, keď sedela pri starom Svoreňovi na lavici. Privítal ju milo, čo keď ona nezbadala, pokrútil tajne hlavou a pritom zahmkal, čo u nášho človeka viac vyjadruje než na hárku napsaná definícia filozofická.

Koniec tanca. Mládenec oddychuje, no pod zuby na stole niet ani máčeny mak. V Jankovi krv prúdila sa kloktom a od hnevnu očervenel ako rak. Šiel do komory pýtať vysvetlenie a príčinu takejto urážky. Tam našiel Žofku i mater, ktoré s párom mládencom sa dotazovali. Mať konečne s prázdnou rukou pobrala sa do izby a otvorila

U Svoreňov zahrali ešte jednu, chlapci schytli i starú a vykrútili do tej dobrej vôle, že ledva vydychovala. Ked' sa spokojná k stolu navrátila, muž sa usmieval na jej udychávanie. Ona povedala: „Veru, starý, nieto už pre nás taká bláznivosť!" A Svoreň len kvitol na tvári a za muzikou išiel si z nohy na nohu do krémky. Po chvíli zaškripal bľach vo dverách: i Svoreňová sa akosi nerada lúčila s domom, lebo ten tanc sa jej predsa len zapáčil.

Bolo po tanci. Mládež sa rozechodila, lebo starí už dávno zabudli v posteliach na dôležitý deň prvého mája. Janko Svoreň viedol svoju Zuzku zas domov. Na tanci nespúšťal z nej oči; čím viac hľadel na ňu, tým väčším sa mu páčila. Ked' dievky mládencom vymenili u hudeb klobúky, Jankovi vymenila Zuzka. Vz dor tomu, že nad blaženosťou dievky vo vytržení bola stará Hanku, predsa synovo držanie sa jej nepozdávalo. Urobila si hned na šatke uzlík, aby mu to dáko nezabudla. (Chuderka, na chybby iných bola veľmi zábudlivá.) Krčila obočím na syna, aby mu vyjadria aspoň tak zazlenie, ale ten nemal času po materiach hľať, keď mal v rukách to, čo mu treba bolo. A keď sa aj obzrel, jej hrozivý pochlad odmenil oným Tahostajným, roztŕžitosť prezradzajúcim, akoby nemal ani kedy myslieť na také maličkosti teraz v takej dôležitej práci.

Janko dovedol Zuzku až domov pod stenu. Mesiac hádzal plné svetlo na pozdných chodcov, keď pod stenou zastali. Zuzka, pozrúce na spoločníka svoj-

MARTIN KUKUČÍN

MÁJE

nej duše. Ženy, to jest mať s dcérmi, sú v komore, odstúpili dobrovolne, nechajúc na stole misku s pampúchmi, mäkkými ako Slováková duša; aby ale i tvrdosti niečo bolo na svete, navrch položili aj nasucho vyprážané šísky.

„Nie, Janko môj, to urobiť nemôžem," prerazil reč domáci pán. „Nie preto, že by som ťa nerád mal, to bozechrán, ale pováž si, čo twoja mať povie na toto. Aj tak by ma i s mojimi v lyžičke vody utopila, aj tak by na nás zvalila hory-doly; nuž a keby sa dozvedela, že jej jediný synček opovážil sa za chrbtom Plevovu Zuzku milovať, to by sa rozliala na kolomaž. Nuž a čo by si doma so ženou robil? Mal bys tam hotový očistec. To nerob, slúchni mûdrejších ľudí!"

„Ech, strýku!" odvetil Janko. Pleva mu neboli strýkom, ale u nás vám to tak už ide: ak sa dva spolu radi majú, to sa menujú strýkami. Nás človek sa vám dá do rodiny i s cudzím, ak je hodný dôvery, volajúc ho švagrom. „Strýku, ste vy len slaboch. Ja som na to, aby som si dievča prehliadol. Či mám mater všade sebou nosiť? To by bola krásna vec! Ja sa chcem ženíť a sám si prehliadnem. Vy i môj otec i mať ste tiež za chrbtom rodicov si prehliadli, a od tých čias sa tá dobrá obyčaj nezmenila. Ale vy by ste nedali, aby sa teraz už mladí riadili podľa vašej vôle; no, to nebude. Ja sa ožením, žena bude sa s materou dobre riadiť, a ak nie, však sme tu. A potom, strýku, ved' ja vašu Zuzku tak rád vidím ako tento boži chlebíček," pokračoval Janko, ukážuc na pampúchy, „hned by som skočil i do ohňa pre ňu. A ona ma tiež rada vidí; verte mi, pojme sa za mnou, ak mi ju nedáte."

Otec nič nepovedal, len rozvažoval. Ponúkol hosta pompuhmi, i sám si jeden vzal a jedli, ani čo by sa o minulom roku zhovárali. Bez všetkého rozohnenia, sťa ten ľad na vode. Ale dnu, tam v prsiach, bije im horúce srdce!

„Povedzte mi, strýku, ostatné slovo, nech nečakám. Ak mi Zuzku odopriete, verte mi, nebudem vás viac rád vidieť, ani len vo vašu stranu nepozriem. Ale doma potom už bude naozajstné peklo! A ja budem v ňom Lu... no ale škoda to vyslovíť pri tomto božom stole a týchto daroch božích. Vy chcete čakať za Pekárom, kým z vojny príde? Bude to o tri roky, mlad-

mi, ak je to málo, i moja mať, áno, i ona, a čo ju sám donesiem. To môžete byť istý, ako že sa Plevom voláte!" zvolal Janko, a premožený farčou sladkého blaha, zabudol na prísny mrav, ustíkal Plevu a uhladil i ubozkával, takže tento nepamäť na podobné láskanie. Ani žena v medových týždňoch tak nezachodila s ním.

„A twoju mater nepotrebujem, ako že je dnes svätá nedele. Tá nech sedí doma na popole," riekol narúzivo a buchol pásťou o stôl, až hned šíška vyfrkla z misky na stôl.

V tom ozvala sa na ceste muzika. Obaja skočili k oblokom a videli na ceste mesiackom úplne osvetlenej tlupe pestreho ľudu. Pleva až teraz zbadal, že je v izbe tma. Skočil a zapálil lampu. Mráz prešiel po ňom od strachu a ľaku. „Čo, myslieš si, čo by to bolo, ak by ťa mládež obišla, mysliac, že sa Pleva zaprel, aby nikomu níč nedal?" To ho predesilo. Ale mládež si tak nemyslela, veľmi dobre vedel každý, že je tu vždy milá pohostinnosť, a preto celá tlupe obrátila sa do dver. Pred hudecami tancovalo pári mládencov, a za hudecami šlo všetko, čo len vládalo v Klepári. Dvere sa otvöriли a dnu vtancovali klepárske mládence. Vovliekla sa za nimi i muzika a hrala tak, že i tabuľ na oblokoch brnčali. Hudec boli leníví, ale piesne ohňaváko a hórná bystrina, a chlapci bujaro krepčili ani pstruhu vo vode. „Ale načo sme sem prišli?" ozval sa jeden, „zo strýka nám je nič. Kde sú dievčatá?"

Ale sotva to povedal, už jeden viedol obe Plevove dievky, držiac ich kolpá, a krútil sa s oboma v kolese. Ale predošly predchytil mu Zuzku a vykrútil ju, až Plevovi od radosti len tak srdeč ráslo.

Po taneci chlapci sa pochádzali ustať na lavicu a zajedli si pampúchy i na chýlky si z malého pohárikha čosi červeného, čo gazdín položila na stôl. Svoreň, ani doma, ponúkol kamarátov, tomu ale, čo jeho Zuzku vykrútil, odmenil sa pohárikom červeného, donešú ho k nemu na lavicu, kam sa bol hodil. Ostatná sa tomu veľmi divila a nejeden povážlivо pokrúcal hlavou nad počinamiom Svoreňovým. Po krátkej chvíli pobrali sa preč, pojmúc sebou dievčatá Plevove. Zuzku ale vzal Svoreň a sám si ju viedol. To bola odmenka za „máje".

dvere, zastala si na prahu a položila na polovážne vravela:

„Dievky nemáme, koláče nedáme, čo chcete?"

„Žofku vašu chceme, tetka, sem s ňou do kolesa," oslovil ju Ondrej Rastaj. Veruže mu nikdy tetku nebola; ale to tak ide po dedinách: výška v rodine. „Sem Žofku," pokračoval Ondrej, „a tu na stôl niečo dobrého, lebo nám už v hrdle vŕzga ani rozsušené vráta. Sem koláčov i hriatie; len raz cez rok je prvého mája a i v pekle býva raz do roka hostina."

„Ved' ja dievku nemám, Ondrejko," vyhovárala sa Svoreňová, „v noci ste s jedným májčekom zabudli na ňu; ej, bodajže vám dobrá vôle bola, že ste tak zabudli."

„Ej, horkýže zabudli; nepovedajte to, tetka, lebo nás všetkých do plaču donesiete. Hrajte, hudec, aby sme nezabudli tancovať!" skričal Ondrej na muzikantov, ktorí v kúte sedeli a hoci ešte len zvečera bola, už jeden o druhého hlavami kníslali. Teraz pretreli oči a začali zas túž ohňavú. Ondrej schytal Žofku do kolesa a už bol celou dušou v taneci a len oči jeho, plné odusenenia a bujarej sily, s nadšením hľadeli na peknú Žofku, ruky ale mocne držali jej hybký, krásny drieck.

Hanka doniesla šísky i pampúchy, a červená tiež nechýbala. Na dievku v tanci blaženosť úsmievom pozrela a, neborská, od radosti na celý raňajší výstup zabudla a odpustila mládencom klepárskym ich prehrešenie sa oproti jej dcére. Muž s úsmievom stelesnenej spokojnosti pozeral na ženu, a medzitým hľadal každý jej pohľad na mušku držať. Neušlo mu jej strhnutie sa, keď videla „bosorkinu" dievku na lavici. Len malý vlas chýbal, že jej miska i flaša nevypadala od divu nad tým úkazom. Svojej smrti by sa bola skôr nazdala ako tomu. Na syna pozrela ostro, no ten máločko dbal. Chýtal misku a donesie ju k Zuzke, níkajal ju mocne. „Naže, na, ved' moja mať, aha, ako vďačne nám to dala. Chlapci, jedzte a pite, aby sa i misa i flaša svedomite vyprázdnila, iba potom sa pšeňice urodí!" Gazdíná níkala radradom, neobišla ani Zuzku (ktorú u Svoreňom lepšie pampúchy chutili než doma), až sa miska i flaša svedomite vyprázdnila a tak cena pšeňice mohla hned a zaraz o dve percentá na burze padnúť.

Hankovej logike nemohlo svedomité dievča odolať i pristalo. Janko teraz objal narúzivo plné okrúhle telo peknej Zuzky, ktorá sa k nemu poslušne túlila, na ústa ale vdýchol jej ohňavý bozk. Tento trizev a počítavé ináč dievča naskrize vyrazil z kolajie, takže všetky iné myšlienky zliali sa v bezládie chaosu, ustúpila prisna rozvaha srdcu, a teraz stála pred zanieteným okom Jankovým v nedostížnej kráse dospej dievčiny, plná blaha a uspokojenia. Janko hľavým okom hľadel na tento zjav. Mnoho ēste bol by jej chcel povedať, ved' kto by to bol všetko vypísal, čo on cítil pri nej? Tažko, veľmi ďažko padlo mu rozlúčiť sa s ňou, ale dopočuli pod stenu hlasný kašeľ Plevov (ktorý nepochodil od plúce) na upomenutie pre dievča, že už čas je spať.

„Zuzka, od dneška si už moja. Po sobáši budeme si tu u vás bývať, bude nám tu ani vtáčikom v novej klietke. Celý svet nám bude závidieť."

Dievča pochybujuúc zakrútilo smutno hlavou: „Keby to na tebe záležalo, áno; ale tu je pánom otec tvorajúci i môj a matere tiež. Čo tí povedia? To nemôže byť."

„Ale netáraj, dievča," a akoby v hneve s odcudzením pozrel na ňu. „Čo vratí, je svätá pravda, ako že je dnes prvý máj. Tvoji rodičia slúbili, a moji — tí pristanú, uvidíš. Slubujem ti, že zajtra môj otec vypýta ťa pre mňa. Mať ani nehrkne, lebo ja viem jej žiulu nájsť, a hoci sa ešte s vami hnevá, ešte pred našou svadobou vás peknú rúče odprosi. Ty mi, dušička, len jedno slúbiš: zajtra kostolíkovi naložíš posolstvo, že ho k nám posilal pán..." A tu začal Janko do ucha Zuzke šepkať, pričom ledva zdržal sa smiechu; dievča sa tiež usmievalo nápadu Jankovom.

„Nie, Janko, to by som statočnosť pred ľuďmi stratila a nikdy nemohla by im smelo do očí pozrieť. To by manectilo, aby ma lož do domu vášho všantročila."

„Dobre, Zuzka. Nechaj to tak, keď pre takú maličkosť odhadzuješ do smrti trviajúce blaho. To si ale pamäťaj: že takýto činom nikdy čepiecia na svojej hlave neuvídís. Ked' proti tebe moja mať lžami bojuje, prečo by si zdráhala sa jej vlastnou zbrojou ju premocť?"

Jankovej logike nemohlo svedomité dievča odolať i pristalo. Janko teraz objal narúzivo plné okrúhle telo peknej Zuzky, ktorá sa k nemu poslušne túlila, na ústa ale vdýchol jej ohňavý bozk. Tento trizev a počítavé ináč dievča naskrize vyrazil z kolajie, takže všetky iné myšlienky zliali sa v bezládie chaosu, ustúpila prisna rozvaha srdcu, a teraz stála pred zanieteným okom Jankovým v nedostížnej kráse dospej dievčiny, plná blaha a uspokojenia. Janko hľavým okom hľadel na tento zjav. Mnoho ēste bol by jej chcel povedať, ved' kto by to bol všetko vypísal, čo on cítil pri nej? Tažko, veľmi ďažko padlo mu rozlúčiť sa s ňou, ale dopočuli pod stenu hlasný kašeľ Plevov (ktorý nepochodil od plúce) na upomenutie pre dievča, že už čas je spať.

DOKONČENIE V BUDÚCOM ČÍSLE

Z PORADY UČITEĽOV SLOVENČINY

V Mestskom kultúrnom dome detí a mládeže v Novom Targu konala sa 12. mája t.r. schôdza učiteľov slovenčiny vyučujúcich tento predmet na základných školách na Spiši a Orave a v lýceu v Jablonke. Zúčastnili sa jej zástupca kurátora osvety a výchovy v Novom Sáči mgr. Mieczysław Pacholaz, inšpektor tohto kuratória mgr. Ignacy Basta a mgr. Jan Jagla. Za Ústredný výbor KSČaS boli prítomní tajomník UV Augustín Andrašák a red. Jan Špernoga, ktorých organizátori nepozvali na schôdzku, ale sa jej zúčastnili po našej intervencii na odporúčanie náimestníka riaditeľa Odboru všeobecného vzdelávania Ministerstva osvety a výchovy mgr. Jana Malczewského.

Podľa programu mala to byť inštrukčná schôdza, na ktorej predstaviteľia kurátoria mali zároveň oboznámiť učiteľov s plánmi rezortu osvety a výchovy v oblasti zdokonalovania a optimalizácie podmienok vyučovania slovenského jazyka. Žiaľ, schôdza nebola pripravená z tohto hľadiska a väčšinou bola venovaná problematike jazykového kurzu učiteľov slovenčiny na Slovensku. Preto ani nepriniesla mno-

ho konkrétnych rozhodnutí a riešení, ktoré by znamenali akýsi prínos k onému zlepšovaniu podmienok výuky materinského jazyka. Snáď len to, že bolo rozhodnuté predĺžiť termín zápisu na slovenčinu do 1. júna t.r.

Až po vyčerpaní kurzovej problematiky sa účastníci schôdzky mohli dostať k iným otázkam a problémom vyučovania slovenského jazyka na Spiši a Orave. Čas súril, preto mgr. Jan Jagla v ďalšej časti schôdzky stručne oboznámil prítomných s návrhmi II. pléna UV KSČaS v otázkach školstva, výsledkami porady v tejto veci na Vojvodskom výbere PZRS v Novom Sáči a so správou o stave vyučovania slovenčiny, ktorú naša Spoločnosť zaslala naposledy kurátoriu (viď Život č. 3/1981, str. 10 — O čom by malo vedieť kurátoriu).

Na tomto pozadí sa na schôdzi rozprúdila živá diskusia. Sice niektorí diskutéri mylnie interpretovali návrhy a postuláty našej Spoločnosti, najmä keď ide o nutnosť zvyšovania úrovne vyučovania slovenčiny — ako útok proti učiteľom. Ako to neskôr zdôvodnil svojom prejave kr. A. Andrašák.

výhrady voči úrovni vyučovania sa vzťahujú predovšetkým na školské orgány a kuratórium osvety a výchovy, ktoré dopustili k takému nežiaducemu stavu.

Prehovoril aj mgr. Mieczysław Pacholaz, ktorý zdôraznil, že otázka vyučovania slovenčiny je predmetom starostlivosti kurátoria, ktoré robí veľa, aby zabezpečilo náležitý rozvoj tohto vyučovania. Pripomenul, že stanovisko kurátoria je jednoznačné: tam, kde sú podmienky, treba slovenčinu učiť, pričom pod podmienkami treba chápať to, že sú prihlásení žiaci a existujú učitelské kádre. Chceli by sme veriť, že sa to potvrdí aj v praxi. Nemožno však súhlasiť s mgr. M. Pacholazom, že podmienkou vyučovania slovenčiny sú učitelské kádre. Totiž ich zabezpečenie je povinnosťou kurátoria. Pripomeňme, že podľa doteraz platných predpisov pre začatie vyučovania stačí len prihlasiť sedem detí.

Počas diskusie sa vela hovorilo o príručkách slovenčiny a učebných pomôckach. Súčasne sú pripravené nové príručky pre 4. a 5. triedu, zároveň je vypracovaný nový vyučovací pro-

gram pre 4. triedu. Postupne sa bude zavádzat ďalšie. Ako vyplývalo zo správy metódického inšpektora Antoniho Papanka, v súčasnosti už problém príručiek vlastne neexistuje. Ak niekde chybajú, tak je to vinou školy, ktorá ich neobjednala. Poznamenajme, že takéto vysvetlenia sa opakujú každý rok a každý rok predsa chybajú príručky. Chceli by sme veriť, že je to posledný raz.

Diskusia, aj keď dosť jednostranná, priniesla niekoľko cenných návrhov. Patrí k nim o.i. požiadavka učiteľov, aby ich pozývali na schôdzky miestnych skupín Spoločnosti, kde by sa priamo na mieste mohlo naložiť mnoho vecí vysvetliť a vriešiť. Zdôrazňovalo sa zároveň nutnosť rozšírenia stykov a súčinnosti medzi UV KSČaS a kurátoriom, medzi miestnymi skupinami a školami, čo by akiste prospelo rozvoju vyučovania slovenčiny. Je to práve požiadavka Spoločnosti.

Hodno poznamenať, že novotarská schôdza bola vlastne prvým stretnutím učiteľov slovenčiny s kurátormi a zástupcami našej Spoločnosti po administratívnej reforme krajiny. A aj keď podľa mňa nesplnila všetky očakávania, bola potrebná a užitočná. Je nesporné, že takéto stretnutia mali by sa v budúcnosti konať pravidelne, s čím ostatne súhlasili všetci účastníci.

JÁN ŠPERNOGA

ZO SVETOVÉHO FUTBALU: NSR

Ešte máme v živej pamäti nádherné zápolenie futbalistov na posledných majstrovstvach sveta v Argentíne, a už sa pomaly bliží ďalší šampionát — Mundial 82, ktorý sa bude konať v Španielsku. Pred nami je ešte posledná séria kvalifikačných stretnutí a dozvime sa, kto postúpi na toto vari na jatráktivnejšie — po olympijských hrách — športové podujatie na svete. Zatiaľ účasť na šampionáte má zabezpečenú bez kvalifikácie iba družstvo organizátora tohto podujatia — Španielsko, ako aj aktuálny majster sveta — Argentína.

Síce v každej kvalifikačnej skupine zostalo ešte niekoľko zápasov, jednako už dnes môžeme vymenoovať niekoľko celkov, ktoré si akise vybojujú postup na Mundial 82. Patrí k nim o.i. družstvo Nemeckej spolkovej republiky, ktoré dnes chceťe bližšie predstaviť.

Futbalový zväz v NSR bol založený v r. 1950 a odvtedy je aj členom Medzinárodného futbalového zväzu FIFA. Je to dnes najpočetnejšia športová disciplína v tejto krajine. Má regitrovaných vyše 3 200 000 hráčov, v tom skoro 400 profesionálov a ok. 1500 neamatérskych zdrúžených v okolo 16 900 kluboch.

Už štyri roky po vzniku futbalového zväzu, teda v r. 1954 sa družstvo NSR zúčastnilo majstrovstiev sveta a hned vybojovalo majstrovský titul. Bolo to obdobie — na čo sa iste mnohí pamäťajú — veľkej slávy maďarského futbalu, ktorý vtedy zaznamenal mnoho medzinárodných úspechov. A práve vtedy sa oba tímy stretli dvakrát. V kvalifikácii boli lepsi Maďari (7:2), ale vo finále vyhrala NSR 3:2. V družstve vtedajších majstrov sveta hrali takí futbalisti ako Walter, Rahn a ďalší.

Odvtedy západonemeckí futbalisti štartovali na každých majstrovstvách sveta a skoro vždy zohrávali na nich poprednú úlohu. Tak napr. na šampionáte v r. 1966 vybojovali striebornú

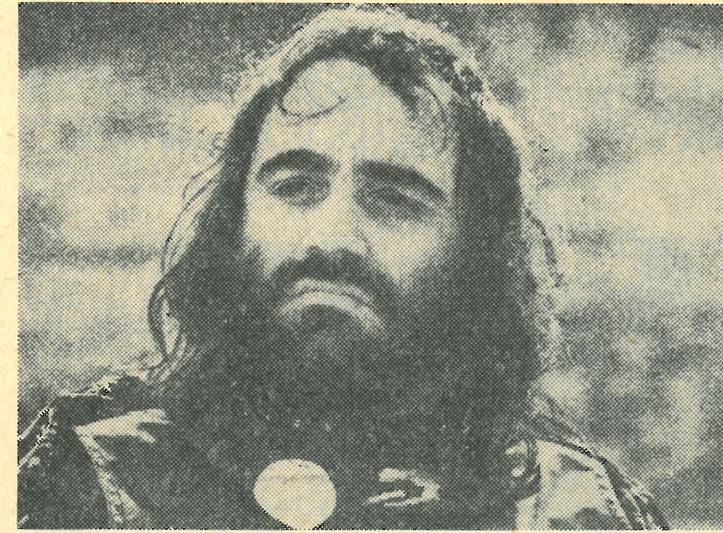
medailu. Avšak najväčšie úspechy dosiahli v dekáde 1970—1980. V r. 1970 na IX majstrovstvach sveta získali bronzovú medailu, o dva roky neskôr sa stali majstrami Európy a v r. 1974 v Mnichove vybojovali po druhý raz titul majstrov sveta. Dva roky neskôr boli na európskom šampionáte iba druhí, keď vo finále prehrali (pokutovými kopmi) s ČSSR, ale vlasti opäť získali titul európskych majstrov.

Dlhoročný tréner národného mužstva Helmut Schön dokázal vždy priam ideálne pripraviť hráčov na všetky najdôležitejšie podujatia a prestávky medzi nimi využíval na prestavbu reprezentáčného tímu. Majstrom sveta teda neprekážalo, že z družstva odišli takí hráči ako Netzer, Schwarzenbeck, Overath, Müller, Höness a ďalší, lebo na ich miesto prišli noví, rovnako nadaní futbalisti. Tak napr. v päťročí 1970—75 NSR vyhrala 31 medzištátnych zápasov, 9 remizovala a iba 6 prehrala.

V spomínamej dekáde sedemdesiatych rokov menej úspešní boli futbalisti NSR iba na MS v Argentíne, keď spolu s Poľskom obsadili 5—6 miesto. Mundial 78 odkryl však v plnej náhote niektoré nedostatky — predovšetkým nízku efektivitu streľby a kondičné nedostatky. Začala sa nová prestava družstva, z ktorého odišli takí hráči ako Beckenbauer, Maier, Flohé, Vogts a ďalší. Nahradili ich však noví, dynamickí a bojovní hráči ako Hrubesch, bratia Försterovi, Rummenigge, Nickel alebo Allofs, ktorí sa plne osvedčili. Nový tréner mužstva Jupp Derwall zmenil tak tiež systém práce s hráčmi, a asi úspešne.

NSR hrá v I. kvalifikačnej skupine a vede ju bez straty bodu pred Rakúskom, Bulharskom, Albánskom a Fínskom. Zdá sa, že toto poradie sa už nezmení.

JÁN KACVINSKÝ

DEMIS ROUSSOS

Tento známy grécky spevák zaujíma osobitné miesto medzi uznávanými hviezdami svetových estrád, vokalistami a hudobnými skupinami. Spevák, ktorého hlas s pekným, teplým, lyrickým zafarbením ho preslávil na celom svete.

Demis Roussos sa narodil 15. júna 1946 v Alexandrii, má teda práve 35 rokov. Neskôr sa presťahoval do Atén, kde začal estrádnú kariéru. V druhej polovici šestdesiatych rokov odišiel do Francúzska, kde v roku 1968 založil hudobnú skupinu Aphrodites Child, ktorú si čoskoro obľúbili v mnohých krajinách. Táto skupina, ktorá vystupovala v cudzine, mimo gréckych hraníc, sa preslávila mnohými hitmi, akými sú napr. End Of The World, Rain And Tears, I Van To Live atd.

V roku 1971 sa skupina rozpadla a Demis Roussos začal kariéru sólistu.

Pesničky, ktoré spieval, sa čoskoro dostali na popredné miesta v zoznamoch najpopulárnejších šlágrov vo Francúzsku, Španielsku, NSR a inde. Mimoriadny úspech si získal najmä šláger Good Bye My Love, Good Bye, ktorý bol v r. 1973 mnoho týždňov na čele hitových plebiscítov (v NSR až 39 týždňov). V r. 1974 úspešne vystúpil v Anglicku a v nasledujúcich rokoch získal ešte väčšiu popularitu.

Tvorcom väčšiny Roussosových šlágrov je grécky skladateľ Vlavianos. Spevák bol od najmladších rokov pod vplyvom gréckej a arabskej hudby. Jeho interpretácie tvoria spojenie orientálnej tradície a súčasnej pop music. Roussos spieva vo francúzskom, nemeckom, anglickom, no a, samozrejme, gréckom jazyku. Mnoho nahráva a väčšina jeho skladieb sa dostáva do zoznamov šlágrov. Tu sú niektoré: We Shall Dance, My Reason Forever And Ever, Rebecca, Somewhere, My Only Fascination, When Forever Has Gone.

ON A ONA

F.O. CHCELA BY SOM VEDIET, ČO SI MYSLÍTE O FARBENÍ A VÓBECK ČÍM SA RIADIT PRI ÚPRAVE TVÁRE?

Farbenie patrí u ženy k starostlivosti o zovnajšok. Aby však splnilo svoj účel, tzn. zlepšilo vaš vzhľad, musí byť v súlade nielen s tvárou, ale s celou našou osobnosťou, vekom a prostredím. Možno sa riadiť podľa celkovej módy (ktorá sa, samozrejme, z času na čas mení) alebo jednoducho sa na farbiť, kriticky sa zhodnotiť, potom prípadne skúsiť iný spôsob.

Typickým priestupkom je nápadné a silné líčenie veľmi mladých dievčat a starnúčich žien. Prvá skupina chce vyzerať staršia, druhá zasa mladšia, pričom obidve pôsobia komicky. Líčidlo nemá zmeniť tvár o 10 rokov. U mladých dievčat má len podciarknut svie-

žosť pleti a jasnosť očí, u starších žien diskrétnu a nenápadne potlačiť unavenú pleť, drobnejšie vrásy a prípadne — velmi opatrné — zdôrazniť oči. Zákryt drobnej vrásy krycím špeciálnym krémom je správne, ale vrstva nemá byť silná, aby na tvári nevytvárala masku. Naopak mladé dievča by nemalo používať kryci krém, lebo ním zakryje nielen malé pehy, ale aj krásu mladej, pružnej pleti. Jej stačí slabé napudrovanie.

Znenie tiché, pokojné, vážne, prísne sa nemôžu farbiť rovnako ako ženy veselé, temperamentné a spoločenské. Prvý druh žien použije len základné, nenápadné farbenie, ktoré druhé si môžu dovoliť atraktívnejšiu úpravu. Napr. pokojnej silnejšej žene nesluší nápadná farba vlasov ani príliš výrazné farbenie. Žena povahove užavretá a prísna by sa nemala farbiť ako mladé temperamentné dievča a mala by sa vystríhať nápadných účesov a módnich výstrelkov.

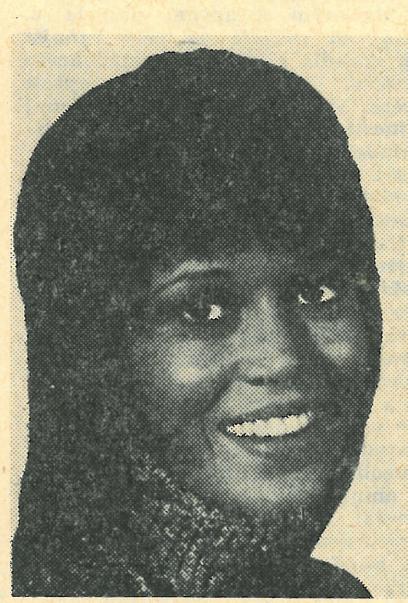
TETA DORA

naša foto-hádanka

Naša snímka predstavuje známu americkú filmovú herečku, bojovníčku za mier a sociálnu spravodlivosť. Hrala v desiatkach filmov, o.i. v takých ako: Dlhozážna história, Barbarella, Bosé nohy v parku, Kone sa tiež streľajú, Steelyard Blues a Klute, za ktorý jej udeliili Oscara. Napište nám jej meno a pošlite do redakcie.

* * *

V Živote č. 4/81 sme uverejnili snímku známej čs. speváčky a filmovej herceky Petry Černockej. Knihy vyžrebovali: Helena Markovičová z Hodonína, Adam Rosak z Krakova a Eva Dudová z Lublina.

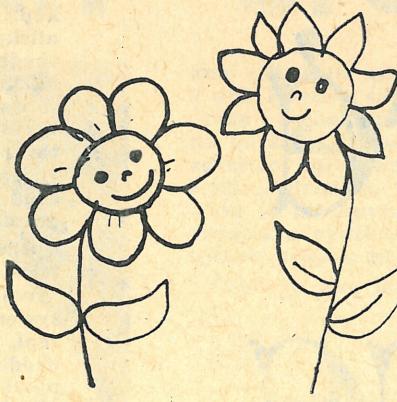
Ladění

František Halas

Malou noční hudbu slov odzpívaných z ráje
do usínání dětí zazpívat bych chtěl
a oddychna si dozpíváno maje
bých do daleka s nimi odletěl

Do země lazurné kde vlezlé zimy není
a lidé nevědí co je to míti hlad
bóžinku jaké by to bylo posezení
na hoře z marcipánů jen si vzpomínat

Malá noční hudba podařit se nechce
do usínání dětí však pošeptat jsem šel
Dětičky malé kdo musí vzléhat těžce
ten vězte vždycky nejvýš vyletěl

Dieťa

Ján Kostra

(úryvok)

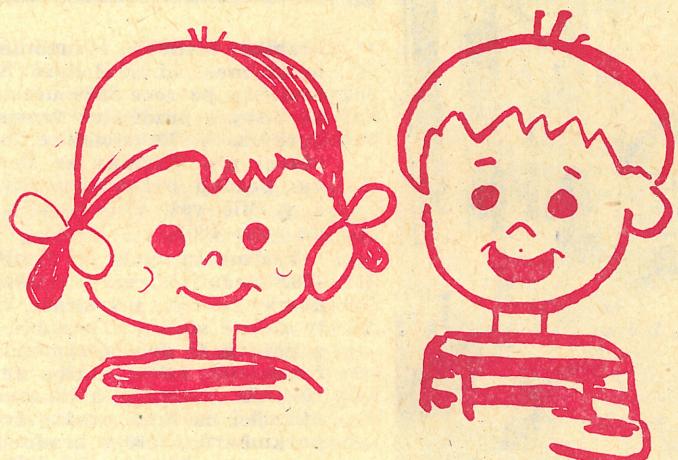
Krasopisne, ako do písanky,
neučesanú tému z dávnoveku nášho detstva
chcel by som položiť,
ale sa rozlieza s krikom popod obloky,
kde žije ďalej pomimo nás.

Deti ako smeti.

Ešte nevie ani a
a už čmára samé básne
kriedou slinka, kde sa dá
popri domoch.

Dieťa.

Presahuje prítomnosť.
Ako konár zakvitnutý
presahuje ponad plot.
Uvidí tam vysnívané,
ktoré prešlo v čin a dielo.
Bude chodiť po svete,
bude chýtať do rúk veci,
ktoré my len tušíme
naklonení nad plánom.

slovník Života

POLSKY SLOVENSKY ČESKY

(82)

Spisovný jazyk sa používa vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti a slúži pre všetkých príslušníkov národa. Pritom sa jazyk na jednotlivé úlohy, na ktoré sa používa, primerane uspôsobuje. Zo svojich gramatických a slovníkových prostriedkov si vyberá také, ktoré sú pre daný cieľ najvhodnejšie a najprimeranejšie. Tako sa ustanjuje výber jazykových prostriedkov pre isté okruhy jazykového styku a hovoríme mu jazykový štýl. Jazykové štýly sú dorozumievanie a umelecké. Dorozumievanie jazykové štýly sa delia na: 1) hovorový štýl, 2) praktický odborný štýl, 3) teoretický odborný štýl a 4) publicistický štýl. Výber jazykových prostriedkov je tu veľku ustálený a podobné jazykové prostriedky sa dosť pravidelné používajú u najrozmanitejších používateľov jazyka. Naproti tomu umelecké jazykové štýly sa vyznačujú tým, že jazykové vyjadrenie tu pôsobí účinne a každý tvorec, autor si hľadá nové a účinnejšie spôsoby vyjadrovania.

kolarz	cyklista	cyklista
kolarski	cyklistický	cyklistický
kolasa	brička	kolesa
kolba	pažba	pažba
kolczasty	pichlavý	pichlavý
kolczatka	ježura (zool.)	ježura
kolczyk	náušnice	náušnice

kolebač	kolísat	kolébat
kolebka	kolíská	kolébka
kolec	osten, trň	osten, trn
kolega	kolega	kolega
koleina	kolaj	kolej
kolej	železnica	dráha
kolej linowa	lanovka	lanovka
kolej podmiejska	lokálka	lokálka
kolej	podzemná	podzemní
podziemna	železnica	dráha
przychodzi kolej	prichádza	přichází
po	rad na...	řada na...
kolei	jeden po	po řadě, je-
koleje losu	drohom	den po druhém
kolejarz	osud	osud
kolejarski	železničiar	železničář
ko-	železničiarsky	železničářský
lejka	lokálka, poradie,	lokálka, pořadí,
kolejno	postupne	postupně
kolejowy	železničný	železniční
tabor	železničný	železniční
kolejowy	park	park
węzeł	železničný	železniční
kolejowy	uzol	uzel
kolejka	kolekcia	kolekce
kolekcjoner	zberateľ	sběratel
kolekcjonerstwo	zberatelstvo	sběratelství
kolektura	predaj losov	prodej losů
kolektyw	kolektív	kolektiv.

LIDÉ
ROKY
UDÁLOSTI

červen – jún

1.VI. Mezinárodní den dětí, ustanovený Valným shromážděním OSN v roce 1954.

3.VI.1801. V Osicích u Pardubic se narodil František Jan Skroup, významný český hudební skladatel, tvůrce první české opery Dráteník. Nejznámější se stal operou na text Tylovy činohry Fidlovačka, jejíž premiéra se konala ve Stavovském divadle v Praze 21.XII.1834. Píseň „Kde domov můj?“, kterou na premiéře zpíval barytonista Karel Strakatý se rychle rozšířila v Čechách a po vzniku ČSR se stala součástí československé státní hymny. (Zem. 7.II.1862 v Rotterdamu).

6.VI.1861. V Martině na shromáždění zástupečných slovenských obcí a měst bylo přijato Memorandum slovenského národa.

6.VI.1944. Výsadková operace spojených anglo-amerických armád na normandském pobřeží v okupované Francii, největší v druhé světové válce. Otevřela druhou frontu pravidelných spojeneckých ozbrojených sil v západní Evropě a vedla k osvobození okupovaných zemí západní Evropy a obsazení západního Německa po Labe.

10.VI.1940. Po úspěšném atentátu československých vlastenců na „protektora Čech a Moravy“ generála hitlerovské policie a SS R. Heydricha v Praze 27. května 1942, nacisté se krutě pomstili na české vesnice Lidice u Kladna. Všechny přítomné muže — bylo jich 173 — na místě zastřelili, 19 později zadřených a 7 žen zavraždili v Praze. 196 lidických žen vyslali do koncentračního tábora v Ravensbrücku — 60 se nedožilo osvobození, 96 dětí zavlekli do Německa; 82 zavraždili a zbytek určili na poněmčení. Po válce se podařilo najít pouze 16 dětí. Celé Lidice vyhodili do vzduchu a areál vesnice zaorali.

10.VI.1945. Z jednotek 1. a 2. armády Vojska polského vzniklo Vojsko ochrany pohraničí. Svátek WOP.

14.VI.1940. Hitlerovci založili vyhlazovací tábor v Osvětimi.

16.VI.1871. V Martině zemřel Ján Kalinčiak, významný slovenský spisovatel, jehož tvorba se na trvalo zapísala do kultury slovenského národa (nar. 10.VIII.1822 v Horném Zátorčí u Martina).

18.VI.1936. V Moskvě zemřel Maxim Gorkij, vlastním Alexej Maximovič Peškov, významný ruský spisovatel, dramatik, publicista a literární kritik, tvůrce literatury socialistického realismu (nar. 28.III.1868 v Nižním Novgorodě — nyní Gorkij).

21.VI.1621. Na Staroměstském náměstí v Praze bylo popraveno 27 českých pánu a měšťanů — významných bojovníků protihabsburského hnutí. Mezi nimi byl také významný slovenský humanista Ján Jesenský z Jasenové (Jessenius), rektor University Karlových, slavný anatom, filosof a publicista.

22.VI.1941. Hitlerovské Německo přepadlo Sovětský svaz. Německé štáby počítaly s rychlým zakončením války a také s tím, že likvidace SSSR jim zajistí vítězné zakončení války a umožní vybudovat na východě velký „životní prostor“ v rámci tzv. „Generalplan Ost“. Po počátečních úspěších na frontách již v prosinci 1941 byl německý útok na Moskvu zastaven a odvrácen. Přes mimořádně těžkou situaci se nevzdal Leningrad, Obrovskou porážku utržil Wehrmacht u Stalingradu, na Kurském oblouku a dalších frontách, také na polském a československém území. Sovětsko-německá fronta existovala 1488 dnů a byla zakončena vítězstvím nad hitlerovskou třetí říší 9. května 1945. Za svět svobodných národů bylo v druhé světové válce prolito mnoho krve. Největší počet obětí přinesl Sovětský svaz.

26.VI.1861. V Praze zemřel Pavel Josef Šafařík, významný slovenský jazykovědec-historik, básník a spisovatel, národní buditel (nar. 13.V.1795 v Kobeliarově na Slovensku).

26.VI.1891. V Háji u Opavy se narodil Vladislav Vančura, jeden z nejvýznamnejších českých prozaiků a dramatiků mezičílečného období, spjatý s avantgardním uměleckým seskupením Devětsil, protifašistickým bojovníkem, národní umělcem (popraven nacisty v Praze 1.VI.1942).

27.VI.1896. V Limanowě se narodil Zygmunt Berling, armádní generál, významný velitel a jeden z hlavních organizátorů Polské lidové armády. Byl spolutvůrcem a velitelem polských ozbrojených sil vytvořených v SSSR, prvním velitelem 1. pěší divize T. Kościuszka, již vedl v historické bitvě u Lenina (zem. 11.VII.1980 ve Varšavě).

31.VI.1796. V českém městě Kolín se narodil Jan Kašpar Dvořák, který se pod jménem Jean-Baptiste Gaspard Debureau stal největším francouzským hercem pantomimy, kterou přivedl k nejvyšší dokonalosti. Když Debureau 17. června 1848 zemřel, kráčela za jeho rakví celá Paříž. Na jeho hrobě je nápis: Zde leží ten, který všechno řekl, ač nikdy nepromluvil.

VE ZLATÉ ULIČCE

V okruhu severní strany Pražského hradu leží Zlatá ulička, Pražany nazývaná také Uličkou alchymistů, která patří mezi nejzvláštnější a nejkouzelnější památky z minulosti Hradčan. Zachovala nejenom původní tvar a sloh — miniaturní barevné domečky, ale také ovzduší davných dob svou romantickou historií.

Vchod do ponurého vězení ve věži Daliborce, která byla součástí obranného systému Hradčan a později hradního vězení. Její jméno připomíná Dalibora, hrdinu stejnojmenné první české opery Bedřicha Smetany; Dalibor se nepodrobil královskému rozkazu a byl zde vězněn před popravou.

a pověstmi o alchymistech, hledajících zde zázračnou substanci proměňující každý kov ve zlato. Ve skutečnosti alchymisté měli pohodlnější bydlení a pracovny západně od věže Mihulky a v samém městě pražském.

Zlatá ulička vznikla za císaře Rudolfa II., tedy před více než čtyřmi sty lety, v úzkém prostoru mezi starými románskými hradbami, které obklopovaly Pražský hrad, a novými hradbami, postavenými na protější straně za krále Vladislava II. Jagellonců. Mezi hradbami vedla kdysi

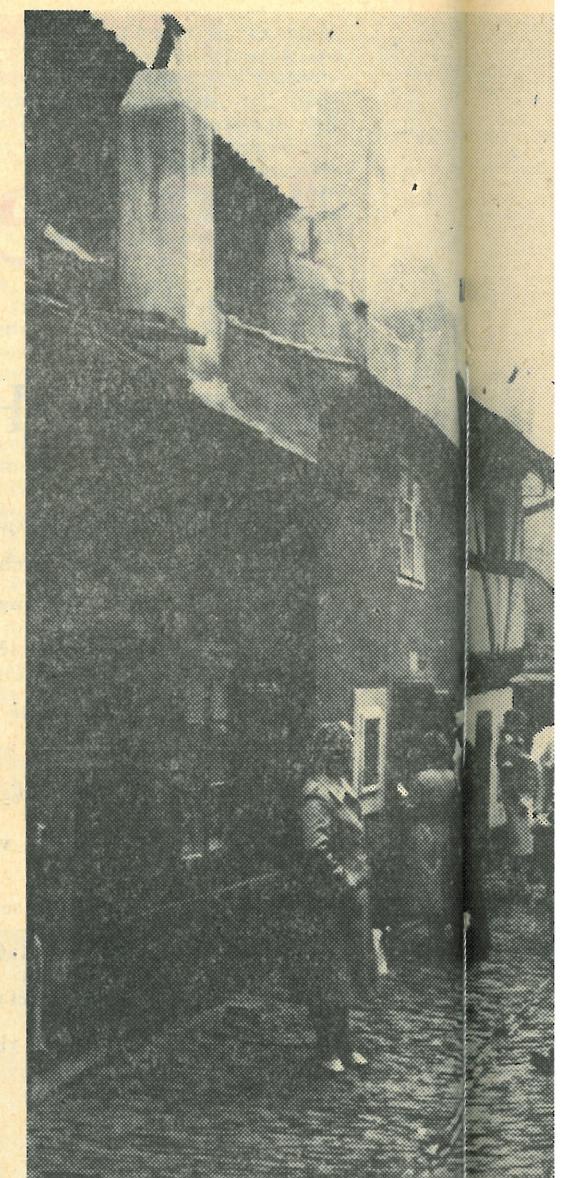
úzká cesta hlídaná hradními strážemi, střehoucími přístup do hradu.

Ve výklenkách vnitřní strany hradeb postupně vyrostly malé domky s okénky ve střílnách, obrácenými na Jelení příkop. Jen málokterý z návštěvníků Zlaté uličky ví, že stropy domků vede dlouhá chodba, která spojuje dvě mohutné věže na koncích uličky: Bílou věž, již se vchází do Zlaté uličky a Daliborku na jejím východním konci. Tato vděčí za svůj název rytíři Daliborovi z Kozojed, kteří byl v jejich zdech vězněn v roce 1498. Jeho osud později ukázal Bedřich Smetana v dramatické opeře „Dalibor“.

Obě věže a chodba, která je spojuje, také byly postaveny za Jagellonců. Nejdříve jako součást hradního obranného systému, později sloužily vládcům za vězení, opředené ponurými pověstmi. V chodbě ve dne v noci bědely stráže, střílnami hledely na Jelení příkop a hlídaly vězně. Na zdích chodby po nich zůstaly nápisu a kresby, zobrazující lidi z doby, v níž žili, často pro nás vyhlížející cizokrajné. Nejstarší ze zachovaných nápisů pochází z roku 1522.

Chodbu také dobře znali vězni, kteří byli souzeni v Bílé věži a po rozsudku odváděni do těžkého žaláře v Daliborce. Pro mnohé to byla cesta poslední, zakončená smrtí. Na tragické stránky dějin hradu se zapsala také Bílá věž, v níž v 16. a 17. století byly pod dohledem pur-

V miniaturních domečcích ve starobylé Zlaté uličce měli za Rudofla II. své pracovny alchymisté, pokoušející se vyrobit pro císaře zlato. Nejslavnějším z alchymistů byl Angličan Edward Kelley, který působil i na dvoře Štěpána Báthoryho.

krabího vězněný významné české osoby, mezi nimi členové Svazu českého bratří, a po roce 1620 účastníci bělohoré bitvy a pozdějších vzpour proti Haburkům. V 18. století bylo v Bílé věži vězení pro dlužníky ze šlechtického stavu. Později byl purkrabský úřad zrušen a v Bílé věži zřízeny byty, obývané do roku 1953.

Vraťme se však do Zlaté uličky. V 1597 Rudolf II. určil zvláštní dekret domky na byty pro stráže, které zde pluly stálou službu. Vbrzku k nim přilnula a později je docela vyměnila chudobná řemeslníci, čeledi, služba ze špitálu, nejrůznější kramáři a i mnozí jiní lidé utíkající na hrad před právem pražského purkmistrů, kteří u hradních bran tráfili svou moc. Všichni tito lidé chtěli bydlet na hradě. V palácích nemohli a tak

stáva sa aj takto...

MÓDA NA DIANU. Lady Diana Spencerová, snubnice britského následníka trůnu, diktuje módu tisícom anglických dievčat. Robí to, samozřejme, nevedome — jednoducho každá mladá Angličanka by chcela vyzerat tak, ako dievča, ktoré si zvolil princ.

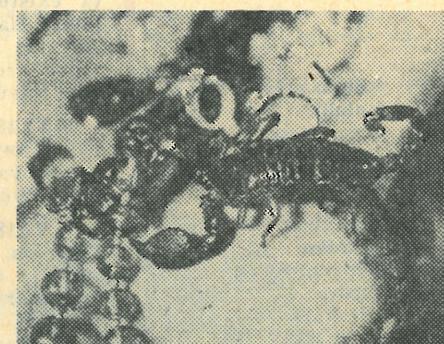

V holičských salónoch si dievčatá masovo želají účesy „á la Diana“. Po ulicích chodí celé zástupy dievčat v kockovaných sukniach — kiltach, ktoré si Diana rada oblieka. Obrovské popularite sa tešia blúzky s volánkom, pri krku zaviazané zamatkou. Vo výklade jedného klenotníctva vyložili zváššenú kopiu snubného prsteňa, aký Karol daroval Diane. Bol to nádherný zafír obklopený diamantmi. Každá druhá anglická snubnica by chcela mať taký istý prsteň, aj keby zafír a bri-

lianty neboli pravé. Teda kópie Dia-

ninho snubného prsteňa možno koupit za 16 až 10 000 dolárov...

Plnou parou pracuje aj pamiatkársky priemysel: v Londýne možno koupit dokonca aj uteráky ozdobené portrétními snubencov. Na snímke: kópia snubného prsteňa.

STRÁŽCI POKLADOV. V jednom londýnskom hoteli otvorili obchodnú expozíciu šperkov, na ktorej zhromaždili poklady v hodnote vyše milióna dolárov. Samozrejme, všetko bolé zabezpečené pancierovým sklom a poplachovým zariadením, ale najodstrašujúcejšie boli tzv. prirodzené prostriedky. Do vitríny pustili šest afrických čiernych škorpiónov, na dôvazok najedovateľších. Hoci boli tesne zavreté v pancierových vitrínach, nikto z návštěvníkov sa neopovážil bližšie nakloniť nad vystavovanými klenotmi. Nezaznamenali ani pokus o kradec.

ROBOT NEZASTOUPÍ ČLOVĚKA.

Podle posledního odhadu pracuje dnes v celém svetu zhruba 16 000 robotů, hlavně v automobilovém, elektrotechnickém a chemickém průmyslu. Podle téhož odhadu těchto 16 000 robotů vykonává práci zhruba 100 000 lidí. Jedná se o práci ve velmi ztížených podmínkách (hluk, zaprášení, chemické ohrožení) nebo v podmínkách vražedných, např. ve vesmíru, pod vodou apod.

Vědci neočekávají průmyslovou revoluci uváděním dalších robotů do výroby, spíše evoluci, další automatizaci výrobních postupů, které však musí řídit člověk.

POMPEJE V NEBRASKE. Americkí vědci objavili pri malom mestečku Orchard (v štáte Nebraska) prehistorický cintorín zvierat spred okolo 10 mil. rokov. Pod trojmetrovou vrstvou zeme našli skoro 200 zvieracích kostier. Predpokladá sa, že zvieratá zahynuli naraz počas akéhosi sopečného výbuchu.

VTIPNÝ KAZATEL. Za „nejlepšieho kazatela roku“ uznali v Amerike pastora Davida H.C. Reada z prezbytériánskej cirkev v New Yorku. Hlásia totiž, že medzi nebom a peklem nie je taký velký rozdiel — sú rovnako vzdialené od Zeme a vľadne tam taká istá teplota. Iba poriadky sú iné: v

nebi sú policejmi Angličania, šéfkuchářmi Francúzi, inžinieri Nemečtí, organizátormi Švajčiari a milencami Talianskimi. Zasa v pekle: policejmi sú Nemci, kuchářmi Angličania, inžinieri Francúzi, organizátormi Talianskimi a milenci Švajčiari.

LOVCA HLAV. Typickou postavou v amerických kovbojkách býva „lovca hlav“, brutálny a bezohledný, ktorý stopuje hľadaných zločincov a dostáva vysoké odmeny „za živých alebo mŕtvych“. Vysvetlo, že toto „povolenie“ pretrvalo dodnes, hoci v jednom exemplári. Dnes jediným „lovcom hlav“ je istý Ralf Thorson (52) pôsobiaci na základe zákona ešte z roku 1872, ktorý predvída odmeny zo štátnej pokladnice za chytanie zločinca. Thorson poľuje na previnilcov prepustených za kauciu, ktorí sa nedostavili pred súd. Ak ich chytí, dostane 10 až 50 percent kaucie.

CASY SE MĚNÍ. Kasino v Monte Carlo se ocitlo na hranici bankrotu.

Kubáň - Úrodná oblast'

Predsedu kolchozu Nadeždy Krupskej Fiodor Podolan presne vypočítava potrebné pracovné náklady a prostriedky pre svoje gazdovstvo.

V roku 1976, na XVI. zjazde KSSZ rozhodli pretvoriť Kubán na „oblast zaručeného polnohospodárstva“. Nikto nepredpokladal, že za nasledujúcich päť rokov počasie podrobí rolníkov z Kubáne veľmi ťažkej skúške. Ani minuloročné leto sa nemáznalo s kubánskymi rolníkmi. Ale napriek tomu zisťovali z každého hektára 31 q obilia. Bolo to však o 7,2 q menej ako v rekordnom roku 1978.

Kubán sa nachádza, podobne ako väčšina ornej pôdy v ZSSR, v oblasti, kde v nepriaznivých rokoch (boli prieberne tri v každom desaťročí) produktyvita miestnych polí značne klesá. Keď sa však rozhodlo o pretvorení tejto oblasti na oblast zaručenej úrody, zároveň sa rozhodlo, že investičnými nákladmi sa toto riziko zmenší na minimum.

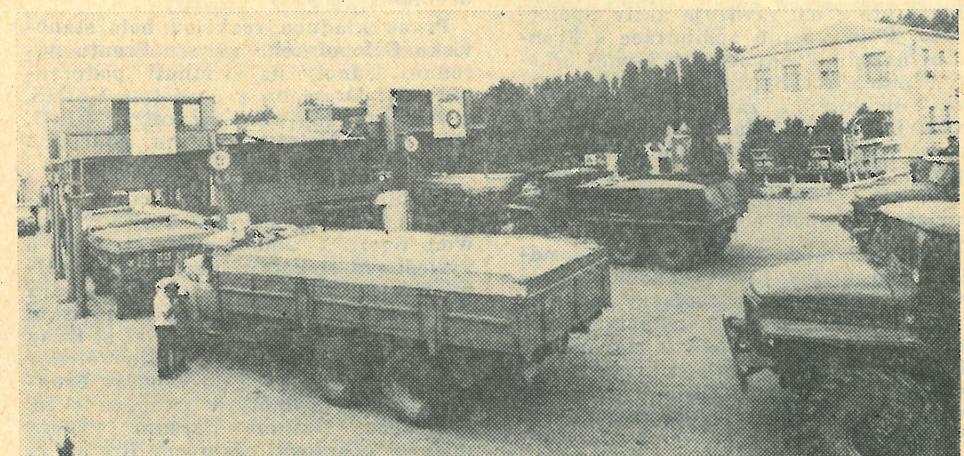
V predošej päťročnici (1975—1980) určili na rozvoj polnohospodárstva Kubánu 4 miliardy a 400 miliónov rublov. Vďaka týmto obrovským nákladom sa značne zvýšilo množstvo polnohospodárskych strojov a technických zariadení. Značne modernizovali strojový park z kolchozov a sovchozov. Aktuálne technické možnosti umožňujú rolní-

kom z Kubáne uskutočníť žatvu za 7 — 9 dní. Používajú sa tuná tzv. systém suchého polnohospodárstva, vypočítaný na udržanie dostatočne vysokých ukazovateľov produkcie aj v suchých rokoch. Dôležitými činiteľmi tohto systému je intenzívna mechanizácia, chezmizácia a využívanie najnovších výsledkov vedy a polnohospodárstva.

Celkový zber obilia na Kubáni sa v

posledných rokoch značne zvyšuje vďaka zavodňovaniu. V severovýchodných oblastiach trvá výstavba nového systému, ktorý umožní zväčšiť v tejto oblasti plochu zavlažovaných polí o 80 000 hektárov. Po prvýkrát sa v tak veľkom rozsahu bude zavlažovať pôsobiacou polia. Ale je to iba otázka budúcnosti.

R.W.

Do elevátora v Ust Labinsku počas žatvy dovážajú každý deň 6000 ton zrna.

Pšeničné lány na Kubáni dávajú rok-ročne bohatú úrodu obilia.

Foto: APN

stavěli nejrůznější přibytky všude, kde se jen dalo. Vnikli i do Zlaté uličky a zastavěli ji z druhé strany, při starých hradebních zdech; až do minulého století její šířka místa nepřesahovala jeden metr.

Ve Zlaté uličce bylo také několik zlatníků a po nich se jí říkalo Ulička zlatníků. Od počátku se ustálil název Zlatá ulička. Mezi jejími nejslavnějšími obyvateli byl také Franz Kafka (1883—1924), uznaný za jednoho z největších prozaiků současnosti, který bydlel v domku č. 22. Poslední obyvatelé se ze Zlaté uličky vystěhovali v roce 1954, kdy byla restaurována, nabyla původního vzhledu, stala se památkovou rezervací a historickým objektem. Je však místem s ovzduším dávných dob.

A.A.

Stále méně lidí hazarduje penězi v ruletě. Turisté navštěvují raději hernu nedaleko kasina, která je zařízena podle vzoru podniků tohoto druhu v Las Vegas. Desítky hracích automatů přinesly v minulém roce zisk přes 4 mil. dolarů. Již byl podán návrh, aby v kasině, starém 113 let, byly místo hracích stolů se zeleným šuknem a rulety umístěny automaty.

STRACH VLÁDNE V ATLANTE. Trvá to už 21 mesiacov — a odvetvy tisice černošských rodin v Atlante, hlavnom meste štátu Georgia v USA, žije v neustálom strachu o svoje deti. Totiž od júla 1979 zahynulo tam za neznámych okolností 22 černošských chlapcov vo veku od 7 do 14 rokov. Mŕtvoly dvadsiatich našli, dvaja zmizli bez stopy.

Tajomné vraždy v Atlante, kde každý druhý obyvateľ je černoch, v tom aj starosta mesta — držia v napäti celé USA. Obete tajomného vraha pochádzajú prevažne z najchudobnejšej černošskej štvrti. Nikto nevie, prečo museli zahynúť?

Zvláštny policajný štáb energicky hľada vrahov. Policajné oddelenia pre vraždy z Los Angeles, New Yorku a San Francisca poslali na pomoc svojich detektívov, FBI expertov — psychiatrov. Obrátili sa dokonca na slávnu jasnovidku z New Jersey, Dorothy Allisonovú. Všetko bezvýsledne. Nevedno ani to, či vrah je jeden alebo je ich viac.

Na výzvu starostu mesta Jacksona obyvatelia Atlanty — bieli a čierni — dobrovolne zožbierali za dva dni 151 000 dolárov na odmenu pre toho, kto pomôže nájsť vrahov. Dary na tento fond stále pribúdajú a odmena dosahuje už 3 milióny dolárov. Samy Davis, černošská hviezda, usporiadali v Atlante koncert, na ktorom vystúpil sám Frank Sinatra a celý príjem — 250 000 dolárov určili na hľadanie vrahov. Každú sobotu a nedelu obyvatelia Atlanty hľadajú v okolitých lesoch, rodicia zorganizovali výbor na ochranu detí. Všetko bezvýsledne. V marci boli zavraždení ďalší dva chlapci... Na snímke: starosta Jackson s peniazmi určenými na hľadanie vrahov.

TRUMAN CAPOTE slávny americký spisovateľ má okolo seba vždy dosť novinárov, ktorí ho prosia o interview. Chceli by sa s ním rozprávať nielen preto, že je populárny, ale aj preto, že jeho výpovede spravidla šokujú čitateľov. Teda každý interview je senzáciou. Prednedávnom jeden európsky novinár v súvislosti s poslednou knihou Trumana Capota Hudba pre chameleóny, spýtal sa ho, čo si myslí

o sebe ako o spisovateľovi. „Som génius!“ — odpovedal Capote. „A okrem toho som alkoholik, narkoman a homoseksuál. Pritom som nesmierne spojkoný sám so sebou. Nikdy doteraz som nepísal tak dobre. Moja slovná zásoba je najbohatšia, a najlepšia na celom anglickom jazykovom území.“ Na nesmelú poznamku novinára, že kritika nebola nadšená jeho poslednou knihou, spisovateľ odpovedal, že kritika ho málo zaujíma, ostatne najhoršimi a najprisnejsími kritikmi sú vsetci profesori literatúry, lebo sami nevedia písat. Ďalej Truman Capote povedal, že užíva kokain a za posledné dva roky zaplatil zaň 200 000 dolárov. Nevedno, či Capote klame alebo hovorí pravdu? Na snímke: Truman Capote.

JAPONCI vypustili na trh plniace pero naplnené atramentom, ktorý mizne bez stopy po 48 hodinách a skôr možno ho zmyť obyčajnou vodou. Perom so „záračným“ atramentom možno robí poznamky na margách kníh, projektov, mapach atď. Niektorí majú námitky a tvrdia, že ho začnú využívať rôzni falšovatelia.

DVOULETÁ ANNIE ALEXANDEROVÁ ze Spojených štátov je prý nejmladší učedník Velkého Houdiniho. Harry Houdini bol slávny cirkusový artista z počátku našeho století, ktorý si získal slávu svým vystoupením s trezorem. Nejprve jej pevně svázali, svázaného zamkli do trezoru a vložili do několik metrů hlubokého bazénu. Houdini se prý vždy dosťal v pořádku na hladinu. Malá Annie dokáže něco podobného. Se svázanýma rukama skočí do bazénu, pod vodou si uvolní provazy a zase bezpečne vylevá.

Annie ještě pije z kojenecké láhve, ale potápění je pro ni nejlepší zábavou. Jediné, co si zatím prieje, je hráť si dál v bazénu, kde je ve svém živlu. Jestlipak malé Anni tato podvodná šikovnosť vydrží i v dospelosti?

stává se i toto...

Otázky, ktoré nás živo zaujímajú

Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku plne podporuje hodnoty a ciele, ktoré predkladá Front národnej jednoty. V dnešnej situácii v Poľsku vidí svoju úlohu predovšetkým v takej organizačnej činnosti a v takej práci všetkých členov, ktorá bude napomáhať uskutočnenie hospodárskej reformy a zlepšenie položenia pracujúcich.

Výrazne o tom hovorí uznesenie 3. plenárneho zasadania Ústredného výboru, ktoré o.i. zavázuje aktív Spoločnosti k upevneniu spolupráce s Frontom národnej jednoty a k činnej účasti v prácach vidieckej samosprávy. To-to uznesenie sa zároveň obracia na všetkých členov a funkcionárov Spoločnosti s výzvou o svedomitu a efektívnu prácu v povolaní a o aktívnu súčinnosť pre spoločensko-hospodársku aktivizáciu svojich obcí a miest.

Diskusia v Spoločnosti zároveň odhalila problémy, ktoré vzbudzujú oprávnenú kritiku a požiadavky adresované Frontu národnej jednoty, ktoré by mali nájsť spravidlivé riešenie. K hlavným z nich patrí čisto formálny vzťah FNJ k Spoločnosti a ponechávanie v tieni verejného života problematicy českej a slovenskej národnostnej menšiny. Doterajšia prax miestnych výborov FNJ dokázala, že podiel Spoločnosti a našich menších videli najčastejšie vo forme účasti v rôznych hospodárskych prácach, najmä svojpomocných. Iba želateľnou oblasťou bolo spravidla ich členstvo v týchto výboroch a účasť na kandidačných listinách FNJ vo všeobecnych volbách. Výsledkom toho bolo využitie predstaviteľov našej organizácie a menšiny z organizačnej štruktúry FNJ a z volených orgánov štátnej mo-

ci rôzneho stupňa. Spôsobilo to uvoľnenie kontaktov Spoločnosti s FNJ a brzdilo iniciatívu, ako aj tvorivé úsilie českej a slovenskej menšiny v spoločensko-hospodárskom živote.

Neodhalujem tunu nové alebo neznáme pravdy. Chcem tunu iba zdôrazniť význam týchto otázok, o ktorých vyriešenie sa Spoločnosť obrátila na stranicke orgány a FNJ. Pokusme sa zhrnúť to, čo sa už v tejto oblasti urobilo:

Prvou kladnou reakciou bolo stanovisko Celopolského výboru Frontu národnej jednoty na stretnutí podpredsedu W. Drapicha s činitelmi KSČaS, o čom sme už písali (Život č. 3/1981, str. 2) a Administratívneho oddelenia Ústredného výboru PZRS.

Oproti postulátom Spoločnosti vysiel aj Vojvodský výbor PZRS v Nowom Sączi. V dohodnutom zázname o výsledkoch spoločnej porady s činitelmi KSČaS, ktorá sa konala 3. februára t.r., zaujal o.i. nasledujúce stanovisko: "Vo väčšej mierke ako doposiaľ si treba všimati spoločenskú aktivitu členov KSČaS a zapájať ich do výborov Frontu národnej jednoty v gminach a na dedinách... Gminné národné výbory mali by kooptovať zástupcov KSČaS za členov kultúrno-osvetových komisií. Tento postulát treba vziať do úvahy počas najbližšej volebnej kampane do národných výborov základného stupňa." Mám tu však otázku, prečo zastúpenie našej Spoločnosti v národných výboroch malo by byť tak skromné a obmedzené iba do kultúrnych komisií a národných výborov základného stupňa — teda len gminných?

Oddelenie kultúry a umenia Vojvodského úradu v Nowom Sączi za záro-

veň rozhodlo zapojiť zástupcov KSČaS do Vojvodskej rady pre otázky zo-všeobecňovania kultúry, ako aj do gminných rád a komisií pre otázky kultúry. Pre splnenie týchto rozhodnutí boli zaviazaní náčelnici všetkých gmin na Orave a Spiši.

V apríli t.r. sa predsedníctvo Vojvodského výboru Frontu národnej jednoty v Nowom Sączi obrátilo na Ústredný výbor Spoločnosti s návrhom, aby delegoval predstaviteľov, ktorí budú reprezentovať našu organizáciu v tomto výbere.

Teda prvé prekážky sú zdolané. Čo si sa začalo meniť v otázkach, ktoré nás živo zaujímajú. Na reprezentanta Spoločnosti vo Vojvodskej rade pre zovšeobecňovanie kultúry predsedníctvo ÚV KSČaS delegovalo zatiaľ tajomníka ÚV A. Andrašáka. V budúcnosti sa práce tejto rady bude zúčastňovať predsedu kultúrnej komisie ÚV KSČaS. Členmi gminných rád a komisií mali byť predstaviteľov obvodov a miestnych skupín Spoločnosti vo svojich oblastiach. Do Vojvodského výboru FNJ predsedníctvo ÚV Spoločnosti delegovalo A. Andrašáka a predsedov obvodov KSČaS — A. Šperláka z Oravy a F. Kurnáta zo Spiša.

Sú to prvé zmeny, ktoré vyplňajú doterajšiu citelnú medzeru v tejto oblasti. Počítame, že najblížšie voľby do miestnych orgánov a FNJ by mali úplne zmieniť doterajší obraz, a to nie len čo sa týka orgánov základného stupňa. Mali by tiež prispieť k zlepšeniu terajšej situácie v Piotrkowskom vojvodstve, ktoré zatiaľ nezaujalo postoj k našim požiadavkám. Sú to základné postuláty Spoločnosti.

A. CHALUPEC

ZAJÍMAVOSTI

NEJVĚTŠÍ V ZEMÍCH RVHP je portálový vyvrtávací a frézovací stroj, ktorý pracuje v reaktorovej hale plzeňské Škodovky; hala je nejmodernějším pracovištěm energetického strojírenství v Československu. Slouží k obrábcení tak náročných a složitých diel jaderných reaktorů VVER 440, ktorí jsou např. sekce vika, volná příruba, hrdlová sekačka a dno šachty reaktoru. Číslicové řízený stroj může pojíždět po 14 metru dlouhém loži, jeho upínací desky lze zatížit 20 tunami na čtverečný metr a mezi stojany portálu mohou procházet součásti o šířce šesti metrů. Přesnost obrábcení je přitom plus minus dvě setiny milimetru. Unikátní stroj je dílem pracovníků závodu Obrábcení stroje podniku Škoda.

ORBIS

ČÍM TEPLÉJŠÍ VODA, TÍM BLÍŽŠÍ ZEMĚTŘESENÍ. Stoupající teplotu vody, vytékající z termálních pramenů v horských místech, nutno považovat za předpověď zaměřeného. K tomuto závěru došli japonskí odborníci po provedení analýzy údajů o termálních pramech na poloostrově Izdu.

14. ledna letošního roku tam vystoupilo silné zemětřesení. Dva měsíce před tím stoupala teplota horkých pramenů z 60 až 65°C na 70 stupňů a dva týdny před katastrofou stoupala o dalších 5 stupňů. O 5°C byla teplejší i voda v normálních studnách. Po zemětřesení byla teplota vody opět normální.

Stejný jev byl zaznamenán v srpnu 1976, kdy na poloostrově nastoupilo zemětřesení v síle 5,5 stupně sedmistrově japonské stupnice.

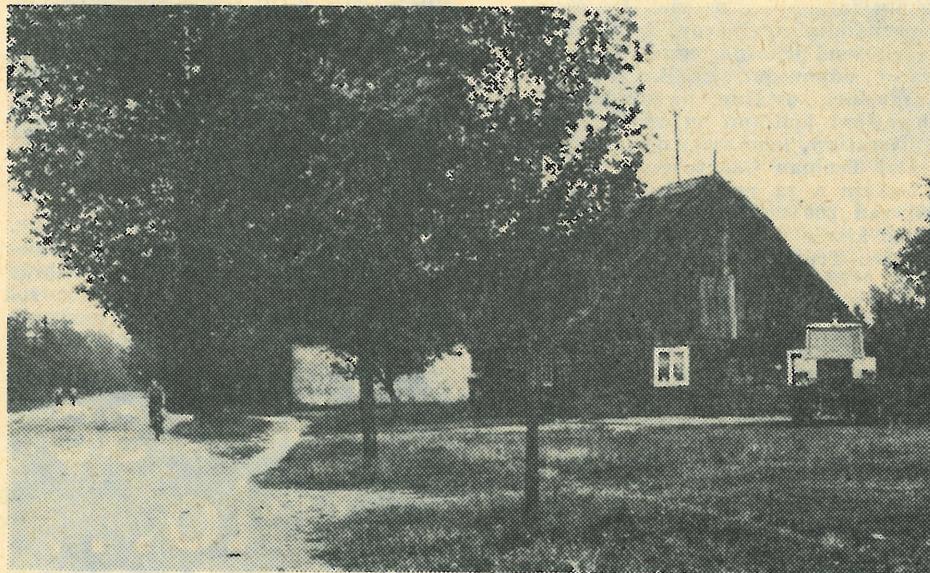
ZELOV

Dne 10. 5. t.r. OV KSČaS v Zelově uspořádal členskou schúzi. Projednávalo se plnení plánu a také požiadavky, týkajúce sa práce klubovny a organizácie.

Schúzi zahájil krajan J. Novák a seznamil shromáždené s materiály, ktoré byly podkladom k jednaniu; záznam z pracovní porady ÚV KSČaS z 15.9.1980, návrh programu činnosti

Došková chalupa, jedna z několika zbylých v Zelově, pripomína dávné doby. Traktor v této scenérii působí jako veterán ze současnosti

Foto M. KAŠKIEWICZ

KSČaS na r. 1981 a plán práce OV KSČaS v Zelově na rok 1981.

Na základe týchto materiálov se vyuvinula živá diskuse. Zelovští krajané kritizovali tu mládež, ktorá jevi malý zájem o lekce češtiny. Všichni se shodli, že je to věc rodiců. Dále byl vysloven požadavek, aby se v Zelově opět promítaly filmy, které se kdysi těšily velkému zájmu, a sice o Žižkově, Husovi a Komenském. Zde musíme uvést, že jsem se osobně dotazoval v Československém kulturním a informačním středisku ve Varšavě a doveděl jsem se, že uvedené filmy již nemají. Je to velká škoda. Snad by stalo zato, aby ÚV požádal o tyto filmy v ČSSR a že by prostřednictvím ČKIS byly zaslány. Dále se hovořilo o zájezdu do Československa. Rozhodli jsme se, že zatím uspořádáme zájezd do Varšavy do Československého kulturního a informačního střediska a to v druhé polovině června. Chtěl jsem zařídit autobus. Ukázalo se, že PKS může přijmout pouze písemnou objednávku s uvedením konta. Co mám dělat? Náš zelovský oddíl konta nemá. Nejde nám o doplacení z fondu Společnosti; výlohy uhradíme sami, ačkoliv finanční pomoc byla výtína. Co tedy máme dělat? (Jak již víte, založit konto — red.)

30. května uspořádáme dodatečně zájezd do Censtochové. Zde bych chtěl říci, že členové našeho OV KSČaS jsou vyznání evangelického re-

formovaného a že v Zelově nelze jedno od druhého oddělit. To nebezpečné oddělení předcházejícího výboru ještě dnes cítíme; lze-li to uveřejnit, Zelovane se jistě neurazí.

Všichni ve shodě souhlasili s tím, že práce klubovny je v poslední době poněkud slabší. Příčina? Co my můžeme krajanům nabídnout: setkání na televizním vysílání — televizor má dnes už každý doma. Leda, že bychom měli barevný! Knihy? Z těch pár, co máme, si čtenář moc nevyberou. Mluvílo se o tom, kdo má učit děti láseček vlasti dědů. Především rodice. Ale jsou i takové případy, ač vzácné, že se rodíče za svůj původ stydí. Je to hanba.

Musíme vypracovat nové formy činnosti. Seznamovat mládež s dějinami vlasti našich praotců a její kulturou. Jako mladý krajan si myslím, že by se kulturní práce dala spojit s turistikou a rekreací. Je na to třeba peněz. My, jako oddíl, je nemáme a vydělat si je nijak nemůžeme; v našich malých místnostech nelze uspořádat například zábavu či jiný výnosnější podnik pro širokou zelovskou veřejnost. Krajané navrhli, abychom pořídili alespoň stolní tenis, kulečník a dobrý zápasovací. Byly hlasy, že tajemník jen slibuje a máloco zarídí. Ale co já mohu? (Zde je nutná pomoc ÚV! — red.)

Náš nový nápad jsme zahájili koupením stanu, za vlastní peníze.

Tolik ze schůze. Snad ještě to, že přišli svoláme nejpozději za tři měsíce.

Na konec jsme promítali film „Adela ještě nevečeřela“. Je to parodie amerických detektivních filmů a všechny jsme se náramně pobavili. Film nám přivezl z čs. střediska naše paní učitelky.

POZOR ČITATELIA!

Od 1. července stojí 3 zl

Od 1. července t.r. — ako už písala deníkna tlač — platia nové, vyšší ceny novin a časopisov vydávaných v RSW „Prasa-Książka-Ruch“, priemerne o 90 percent.

Zvýšenie cien diktuje rast nákladov za papier a tlačenie, ako aj zmena cien za dopravné služby.

Teda od 1. července nová cena Života je 3 zl za jeden exemplár, zase predplatné: za štvrtrok — 9 zl, za polrok — 18 zl a za rok — 36 zl.

Upozorňujeme našich čitateľov, že nové ceny začnú platí až po vypršaní

zaplateného predplatného. To znamená, že čitatelia, ktorí si skôr predplatili Život, budú dostávať nás časopis po doberající cene a bez doplácania. Naproti tomu pri predplatovaní Života na druhý polrok t.r. alebo na rok 1982 platí už nová cena.

Zároveň upozorňujeme, že pri predplatovaní Života do zahraničia je cena vyšší až 50 percent pre súkromných predplatiteľov a o 100 percent pre štátne podniky a závody.

Dúfame, že naši čitatelia s pochopením prijmú novú cenu Života a že teraz je zvýšenie cien nebude mať vplyv na srdcenný vzťah k nášmu spoločnému časopisu.

REDAKCIA

hnojivá, polnohospodárske stroje, ale aj tie najnednudchšie veci, ako sú vidly alebo reťaze, ktoré vobec nemožno kúpiť. Neviem, či zanedlho nebude mať nútene viazať dobytok na drôt.

Novobelski rolníci si dali záväzok, že cez zimné mesiace — v januári a februári — odpracujú po dva a podaktori aj tri dni pri oprave cest vedúcich k našim roliam. Nákladnými autami sme navozili štrk, ktorý sme potom urovnali. Tako sme opravili cesty na úseku Borkowa — Furmanec i Dolova, v celkovej dĺžke 4 km. Teraz ešte dostaneme válec z Gminného úradu v Nowom Targu, ktorým tieto cesty vyválcujeme, že sa stanú pohodnejšie ako dosiaľ.

Tento cestou chcem poďakovať všetkým rolníkom z Novej Belej za veľké pracovné úsilie v prospech celej obce.

JOZEF BRYJA
richtár

ROLNÍCI ZO SPIŠA O CENÁCH

Od 1. apríla platia nové výkupné ceny živočišných produktov a od 1. júla budú rolníci obdržiavať vyššie ceny za obilie a iné rastlinné produkty.

Ako prijali úpravu výkupných cien rolníci zo Spiša?

JAN GALINIAK z Krempach — Uprava výkupných cien polnohospodárskych výrobkov bola nevyhnutná. Priniesie mnoho pozitívneho a vzrást produktivity, ale podľa mňa to nemôže byť posledné slovo v tomto smere. Hoci zvýšenie cien je dosť značné, jednako ešte nehradí v celku náklady a vlastnú prácu vynaloženú v polnohospodárskej produkcii. Napr. keby robotník v meste pracoval nie 8 ale 16 hodín alebo aj viac — ako musíme my — bude sa mu to viač rentovať ako rolníkom.

ANDREJ SKUPÍN z Novej Belej — Poslednú úpravu výkupných cien na polnohospodárske výrobky hodnotím ako nepostačujúcu, aj keď musím uznať, že konečne aj „hore“ začínajú viedieť nás rolníkov. Na druhej strane keď výkupné ceny mlieka išli hore, tak v tom istom mlieku sa zmenšíl objem tuku. Pre nás — rolníkov by bolo veľmi výhodné, keby priemyselné tovary boli lacnejšie. Keby sme mohli dostať polnohospodárske stroje, nové odrody zemiakov a obilín, mohli by sme určite viac pestovať a chovať. Ja som napr. už pred troma rokmi objednal niektoré polnohospodárske stroje a dodnes som ich nedostal. Dostali ich tí, čo na jesen odvzdali zemiaky v družstve GS. Ja som tiež odvzdal, len skôr a semenárskej ústrednej. Takéto prípady vzbudzujú nedôveru a pocit krvidy u rolníkov.

JAKUB PRIPONI z Tribša — Uprava výkupných cien by mala smerovať k tomu, aby sa rentovalo hospodárenie a život na dedine bol lahší a natoľko priateľný, aby mládež neodchádzala za pohodnejším životom do mesta. Lebo doteraz mladí odchádzali a nie sú to ojediné prípady, keď na hospodárstve ostali dvaja starí ľudia alebo dokonca jeden človek ako ja. Potom už nepomôže ani zvýšenie výkupných cien.

Bábovky a hrady z píska jsou dôležitější než jídlo! Paní Nováková ze Zelova si musela pro vnučatá zajíti. Kdepak by ta její hromádka pribyla k obědu na pouhé zavolání!

Foto MARIAN KAŠKIEWICZ

FRANTIŠEK ŠOLTYS z Vyšných Lapšov — Samozrejme zvýšenie výkupných cien na polnohospodárske výrobky treba hodnotiť kladne, ale nazdávam sa, že to ešte nevyrieši všetky problémy na dedine. Hospodárenie v našich horských podmienkach je oveľa ľahšie ako na nižinách a stázuju ho predovšetkým podnebie, neúrodná pôda a rozdrobené poličká. Najvhodnejší by bol v našich podmienkach chov oviec, ale pokial nám nescelia polia, nie je to možné. Zdá sa mi tiež, že by mali byť lacnejšie priemyselné tovary a polnohospodárske stroje.

Samořejme nemožno očakávať, že hneď po zvýšení výkupných cien stúpne polnohospodárska produkcia. Na to treba generálmu cenovú reformu polnohospodárskych a priemyselných produktov. Napriek tomu, že začiatkom apríla rolníci predali viac, neboľo to ešte dôsledkom nových výkupných cien. Tento vypredaj spôsobil nedostatok krmív. Napr. vo výkupnom stredisku v Krempachoch v prvom týždni apríla rolníci odvzdali vyše šesťdesiat kusov dobytka, ale v treťom týždni už iba 18 kusov jatočného dobytka.

DOMINIK SURMA

Školenie súborov na Orave

Od 1. januára 1981 školíme na Orave folklórne súbory našej Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov. Školenia sa zúčastňuje: v Malej Lipnici 20 osôb, v tom 4 členovia kapely, v Privarovke 13 osôb, v tom 4 členovia kapely, v Harkabuze 3 členovia kapely a v Kicoroch 12 osôb, v tom 4 členovia kapely.

Súbory sú dobre pripravené na vystúpenia. Dúfame, že dobre dopadnú na Pastierskom sviatku v dňoch 20. — 21. júna t.r.

Máme však aj problémy v práci so súbormi. Nesporne najväčším je to, že členovia súborov, ktorí pracujú, majú ľažkosti s dochádzkou na školenie do klubovní. Súbory nemajú ani plné vybavenie, chybajú kroje, niektoré hudoobné nástroje, ale aj struny a sláčiky.

Na vrhlí sme, aby súbory KSČaS vystúpili na Pastierskom sviatku s nasledujúcim programom: Malá Lipnica — 20 minút, Privarovka — 15 minút a Kicory — 20 minút. Program bude tematicky spojený s davnymi pastierskymi zvykmi a obradmi.

LUDWIK MŁYNARCZYK

VEĽKÁ LIPNICA

V Ľudovom Poľsku si jednotlivé oblasti krajinu vypracovali svoje vlastné regionálne sviatky. Existuje už goralský sviatok v Žywci, Týždeň beskydskej kultúry, Sabalowe „babania“, Goralský karneval v Bukownie atď.

Z dvoch sviatkov na Orave — Pastierskeho sviatku a Babiohorského jeseňne — zostal len prvý. Už do dejín prešiel prvý pastiersky sviatok zorganizovaný vo Veľkej Lipnici-Privarovke. „Bol to nás sviatok“, spomína starý voliar Andrej Vengrin z Privarovky. „Zúčastnila sa ho celá Veľká Lipnica. Ľuď dojili kravy „pod lipou“, robili maslo a syry a ponúkali miestnym a dolniakom. Boli súťaže v praskaní bičmi, v zapalovaní vatier pri kolibách, v skokoch cez vodu. Ale najviac sa páčili konské záprahy, ktoré prešli cez dedinu ako na sobáš.

To sú však už dejiny, tak ako prešla do dejín aj gmina vo Veľkej Lipnici a s ňou gminné kultúrne stredisko alebo Okresné kultúrne stredisko v Nowom Targu. Dodnes sa volá mestské kultúrne stredisko, ktoré nemá vobec styk s jednotlivými dedinami. GKS nie sú tak dobre vybavené a zorganizované, aby mohli využiť požiadavkám.

Napriek rôznym prekážkam, pokusom zrušiť sviatky na Podhale, Orave, Spiši a iné, na Orave sme si zachovali nás pastiersky sviatok, aj keď už nebol taký ako volkedy. V minulom roku bolo už trochu inakšie. Mali sme súťaž oravských básnikov.

Tohoročný pastiersky sviatok mal byť ešte krajský. Organizátori pozvali folklórne súbory a kapely KSČaS, ako aj zo slovenskej Oravy.

Vyzývame členov kapiel Spoločnosti, aby sa v čo najväčšom počte zúčastnili prehliadky počas pastierskeho sviatku, ktorý bude v dňoch 20. a 21. júna t.r. Nejde o vysokú uměleckú úroveň, ale

predovšetkým o to, aby sme ukazali, že ešte žijú muzikanti, ktorí hrajú svojský. Nech mladí nielen uvidia a počujú, ale sa aj nakazia bacíkom oravskej muziky.

Dávno sme už nepočuli hudbu z Harakuba, Podvlka, Zubrice a Malej Lipnice. Podľa starej obyčaje muzikanti budú eviť, hrať, skúšať na priedomiach, aby počas sviatku zahrali čo najlepšie.

Počítame s tým, že pastierske zvyky, piesne a snáď aj tanče predvedú súbory jednotlivých miestnych skupín KSČaS. Boli by sme radi keby to bol spoločný sviatok spievajúcej a tančiacej Oravy.

LUDWIK MŁYNARCZYK

ČIERNA HORA I

Otažka vyučovania slovenčiny v miestnej základnej škole oddávna trápila aktív MS KSČaS v Čiernej Hore od Tribša. Oddávna, lebo tento jazyk sa tam prestalo vyučovať pred okolo dvadsiatimi rokmi. Odvtedy škola skoro nič nepodnikla pre obnovu tohto vyučovania. Až tento rok sa výbor miestnej skupiny rozhodol rázne zakročiť. Zásluhou mladého predsedu MS Andreja Milona a predsedu OV KSČaS na Spiši Františka Kurnátu, ktorí sa rozhodli osobne porozprávať o tom s rodičmi, sa ich úsilie skončilo veľmi úspešne. Všade ich srdečne vitali a deti s veľkou radosťou sa zapísali na hodiny materčiny. Zakrátko mali v zozname vyše 15 žiakov. V nasledujúcich dňoch pribudli k nim ďalší, ktorí sa sami zapísali za príkladom svojich kamarátov, a tak sa ich počet priblížil k tridsiatke. Ich mená a priezviská uverejnime v budúcom čísle Života.

Tešíme sa z toho a dúfame, že v nasťavajúcom období pribudnú k nim ďalší záujemci.

J.S.

ČIERNA HORA 2

Cierna Hora od Jurgova patrí k tým obciam na Spiši, kde krajanský život prúdi stále živo. Miestna skupina v tejto nevelkej obci má vyše 80 členov, ako aj peknú klubovňu v miestnej hasičskej remíze, hofne navštěvovanú. V miestnej základnej škole sa oddávna vyučovalo slovenčinu, ktorú navštěvalo niekoľko desiatok žiakov. Lenže pred troma rokmi došlo k zrušeniu tohto vyučovania medziiným preto, že hodiny slovenského jazyka kolidovali v rozvrhu hodín s inými predmetmi. Ten-to, zdalo by sa, jednoduchý problém škola nedokázala vyriešiť.

Táto situácia nedokázala odradiť krajanský aktiv v Čiernej Hore, ktorý sa viackrát pokúsal obnoviť vyučovanie materčiny, žiaľ bezvýsledne, lebo nemohučnosť školy znechutila nielen žiakov ale aj rodičov. Znechutila, ale len dočasne, lebo tento rok sa ich pokus plne vydařil. Predseda MS Sebastian Mlynárik sa totiž rozhodol vyskúšať nový metód a za spoluúčasti predsedu OV Františka Kurnátu a ďalších členov aktívu ÚV KSČaS navštívil niektorých rodičov, ktorí mali školopovinné deti. Výsledok bol taký, že prakticky všetci z navštívených rodičov zapísali svoje deti na hodiny slovenčiny — spolu vyše štyridsať. V budúcom čísle uvedieme mená nových žiakov, ktorí sa v školskom roku 1981/82 začnú učiť slovenský jazyk.

Blahoželáme čiernochorským krajonom.

JÁN ŠPERNOGA

Prehliadka dychoviek v Gorliciach

V dňoch 27. — 29. marca t.r. konala sa v Gorliciach IV. vojvodská prehliadka dychoviek kapiel, ktoréj sa zúčastnilo 21 dychoviek, medzi nimi aj z Krempach. V porovnaní s minulým rokom sa úroveň zúčastnených dychoviek viač výrovnala, ale aj tak ešte stále existujú medzi nimi dosť výrazne rozdiely. Lepšiu úroveň majú predovšetkým závodné kapely, ktoré aj keď sa boria s kádrovými ľažkostami, jednako nemajú starosti s nástrojmi, nedostatkom dirigentov alebo miesnostami na naciúvanie.

V horšej situácii sú dychovky pôsobiace pri Dobrovolných hasičských zboroch na dedinách alebo v malých mestečkach. Predovšetkým nemajú kde naciúvať, (okrem niektorých), najmä v zime, nemôžu ani počítať s pomocou gminných kultúrnych stredísk. Totiž nevelký gminný fond nestaci ani na opravy nástrojov, nehovoriač už o nákupe nových, rovnosťat a najmä na školenie mladých záujemcov. Na dôvažok už dôvano minuli časy, keď sa do dychoviek priam hrnula mládež, hoci nemožno povedať, že o túto formu hudby neexistuje záujem. Napriek všetkým týmto ľažkostiam a vďaka obrovskému elánu a angažovanosti hasičských muzikantov sa na prehliadkach a iných podujatiach dokážu tieto dychovky zaskvieť v plnom lesku.

Vzhľadom na všetky tieto aspekty sa

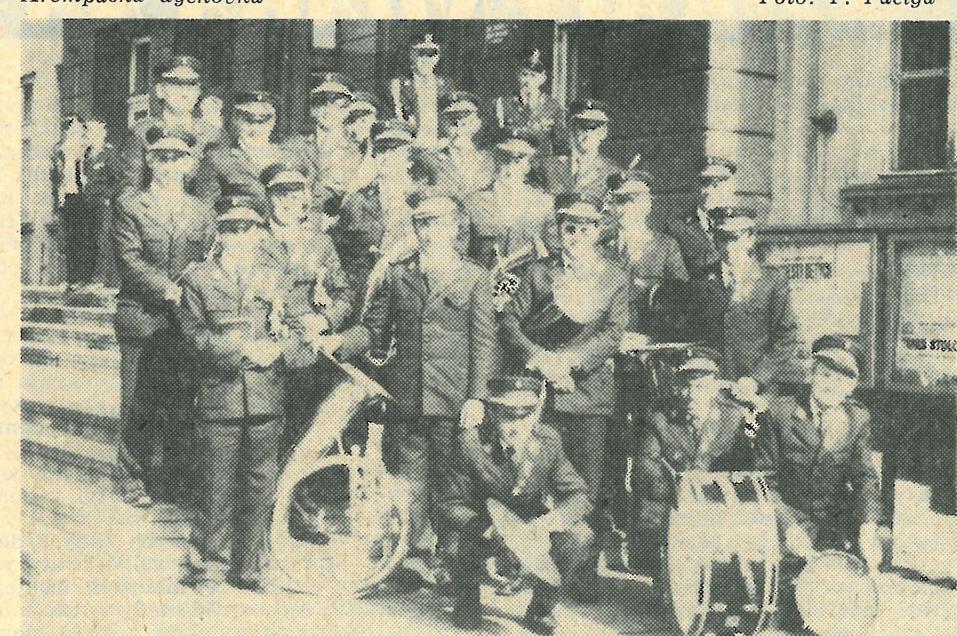
súťažná porota rozhodla rozdeliť a hodnotiť osve závodné i mestské dychovky a osve dychovky hasičské a mládežnice. Všetky mali zahrať iba jednú povinnú skladbu, a ostatné boli lubovoľné.

Po trojdňovom zápolení porota rozdelila ceny nasledovne: Osobitnú cenu poroty získala kapela ZNTK z Nowého Sącza; prvú cenu — dychovka Echo Podhala z Limanovej, II. cenu — dychovka Spoločnosti milovníkov hudby z Ptaszkowej a dve tretie ceny kapela FMWiG Glinick z Gorlic a hasičská dychovka z Rabky. Osobitnú cenu VV ZSPM dostala mládežnícka dychovka Podhale z Bobowej. Čestné uznania udeliili hasičským dychovkám: z Krempach, Jordanowa, Piwniczej Wsiolko-wej a Krościenka. Osobitnú cenu Kuratória osvety a výchovy udeliili Dychové kapeli polnohospodárskej školy v Tymbarku.

Prehliadka bola z organizačného hľadiska pripravená dobre. Naproti tomu podľa väčšiny účastníkov jej dejisko nebolo už druhýkrát zvolené najvhodnejšie, keďže práve v Gorliciach neexistuje skoro vobec záujem o dychovú hudbu. Je taktiež škoda, že sa takéhoto podujatia nezúčastňujú všetky dychovky zo Spiša a Oravy. Pozývanie na prehliadku by bolo vzpruhou pre tieto dychovky.

FRANTIŠEK PACIGA

Foto: F. Paciga

KONDÍCIA NAŠEJ PEŇAŽENKY

Napriek zavedeniu lístkového systému na mäso a mäsové výrobky, sú rády pred obchodmi v meste a na vidieku, dostačene dlhé, aby sme už na tomto základe mohli konštatovať, že tento systém neznamená záchrannu pre našu ľažko nemocnú ekonomiku. Horor na trhu trvá už dostačene dlho, aby si dokonca tí, čo sa zaobrajú ekonomikou — a k nim počítam dnes všetkých spotrebiteľov — položili otázku: dôľa sa naše hospodárstvo vôbec uzdraviť? Odpoveď na túto otázku musí byť kladná, keďže v inom prípade bolo by treba prehltnúť jed, ako posledne jedlo pred hladovou smrťou, ktorá nám hrozí. Ekonomovia z povolania vidia liek na túto chorobu v okamžite uskutočnení cenovej reformy, keďže terajšie ceny zväčšujú zo dňa na deň naše zásobovacie a spotrebiteľské starosti. Možno predpokladať, že k takejto reforme dôjde v najbližšej budúcnosti. Hoci teraz ešte ľažko hovorí o jej podobe a rozsahu, jednako treba poznáť príčiny, ktoré túto reformu zdôvodňujú. Reforma cien bude sa totiž týkať všetkých občanov, ktorí sa boria s ľažkoťami tak v meste, ako aj na vidieku.

Kritike podliehajú predovšetkým nové relácie, hlavne úroveň cien potravných článkov v porovnaní s úrovňou cien priemyselných tovarov. Po-

traviny sú lacné v porovnaní s výrobnými nákladmi týchto tovarov. Na veči nemení fakt, že príliš často berieme do rúk peňaženku, ktorá sa z tohto dôvodu robí čoraz tenšia a naše potravinové potreby nie sú stále uspokojené.

Stáť už roky udržiaval ceny potravín na tej istej úrovni. Týkalo sa to mäsa, údenin, masla, mlieka, obilných výrobkov a iných tovarov. Výsledok bol taký, že štát doplácal do cien potravín vyše 260 miliárd zlôtých ročne. Prosíť o toto doplácanie čerpáme z nadmerného zvyšovania cien priemyselných tovarov, teda tovarov, ktoré všetci musíme kúpať nielen príležitostne, ale systematicky, súhlasne s dennými potrebami súčasného sveta. Tak teda kym nenastal kompletnej krach na trhu potravinami, štát vytváral — ako to správne formuloval významný ekonóm prof. dr. Jan Sliwa — zdanie blahobytu, ktorého odrazom mal byť práve potravinársky trh. Výrobne náklady potravín stále rastú, lebo rastú ceny surovín, výrobných prostriedkov pre polnohospodárstvo a výkupné ceny polnohospodárskych plodín, čoho príklad sme mali naposledy.

Kriticky sa treba pozerať aj na nové relácie. Klasickým príkladom boli vždy vyššie ceny hydiny, ako ho viedzieho mäsa. Každý vie, že náklady

na produkciu hydiny sú vždy nižšie. Relácie iných cien, ako mäsa a rýb alebo mlieka a šumivých nápojov zobrazujú cenové nezmysly. Keď ide o produkciu mlieka, pôsobia na ňu iné výkupné ceny, zasa maloobchodné ceny mlieka určujú jeho zlú kvalitu. Zato na vidieckom trhu cena za liter chutného, plnotučného mlieka dosahuje okolo 10 zlôtých, ale vyplatí sa zaplatiť...

Doterajšia cenová politika Štátu sa neosvedčila a bola jednou z príčin našich základných napäti a trhových stavostí.

Na volnom trhu sú vysoké ceny: kurčatá a sliepky do 250 zl za kg, slanina a krkovička po 170 zl, klobása dokonca vyše 250 zl za kilogram, maslo do 240 zl za kg, tvaroch po 120 zl, oškibaná morka už po sviatkoch 1500 zl, mäso s kosfou 120—140 zl. Tieto ceny závisia od toho, v akom meste kupujeme a dokonca v akom čase — pred obedom alebo po obede. Situácia, v ktorej chybajú k obzive základné potraviny predávané na lístky, a v ktorej mzdy — dokonca priemerné — nestáčia na ceny potravín na volnom trhu, je asi najdôležitejším argumentom za reformou cien a miest uskutočnenou rýchlo, ale v súhlase s vedeckými poznatkami a skúsenosťami v tejto oblasti, ktoré sa ovierili v praxi v iných krajinách.

Rolníci nie sú spokojní s terajšou situáciou. Nezáleží im na tom, aby si naplnili kapsu na úkor pracujúcich v meste. Najmä preto, že objektívne rastúce množstvo peňazí, ktoré vlastnia, bude mať stále menšiu hodnotu. Teda na tejto situácii by stratili tak alebo onak.

M. BRZOZA

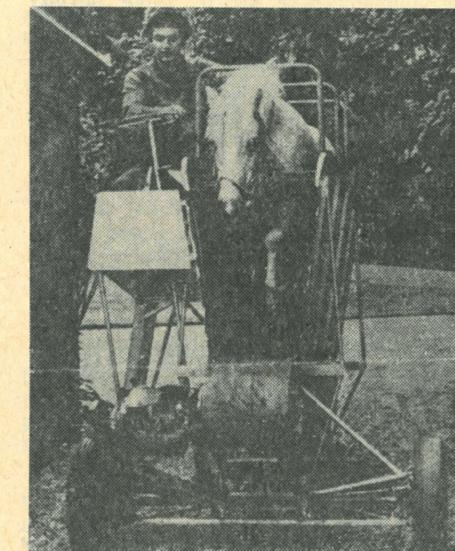
ZAUJÍMAVOSTI

ZÁZRAK NAD KANVOU MLIEKA. Jedným z problémov, ktoré trápi rolníkov, je nesvedomitosť úradníkov a predstaviteľov výkupných inštitúcií. Tak napr. dodávateľ mlieka do mliekárskeho závodu v Bychovе v Lubinskem vojvodstve odhalili naposledy nasledujúce fakty: mlieko „skúmané“ v tomto závode obsahuje prevažne ovla menej tuku ako v skutočnosti. V júli viacerým rolníkom oznamili, že ich mlieko obsahuje 1,1 — 1,5% tuku. Keď podráždení rolníci išli s tým istým mliekom do výkupného strediska v Kielczewiciach, kde ho dali preskúmať, ukázalo sa, že faktický obsah tuku je priemerne 3,5%. Podobných príkladov je veľa a podvádzanie rolníkov pracovníkmi výkupných stredísk je všeobecným javom. Existujú výbory dodávateľov, ktoré by mali kontrolovať prácu zberní mlieka. A čo o tom hovorí rolník Fludra: — Som členom takého výboru. Keď som prichádzal na skúšky, v zberni vždy niečo chýbal — dnes kyselina, zajtra alkohol a inokedy niečo iné. Podobné podvody sú všeobecne aj pri výkupe plnohospodárskych plodín — zvyšuje na stupeň vlhkosti, znečistenia atď. Doterajšie kontrolné systémy sa neosvedčili, keďže kontrolóri sú tiež podplatiť a často pôsobia so súhlasom ostatných pracovníkov výkupného strediska. Všetko však poukazuje na to, že rolníci si vynútiť svedomitosť sami.

(PRZEGŁĄD TECHNICZNY)

VÝDAVKY NA CESTOVANIE. Vyčítali, že Francúzi vydávajú ročne 160 mld frankov na cestovanie. 70 percent tejto sumy spotrebujú na cestovanie autom, čo spolu s daňami predstavuje 2,5 pere. národného dôchodku. Okolo 40 mld frankov sa vydáva na železnice a ostatok na leteckú dopravu.

VYNÁLEZ EPOCHY NAFTY. Anglický farmár Phillip Barnes skonštrúoval vozidlo, v ktorom kôň je hnacou silou a nie ľažnou. Totiž kôň svojou váhou uvádzal do pohybu zvláštny pás, po ktorom musí stále kráčať a tým istým má vplyv na jeho ďalší pohyb. Vozidlo má systém 4 rýchlosťí, v tom aj spätnú. Tento „konský“ motor na osos je vraj veľmi „výkonný“.

Človek a príroda

21. júna Slnko prechádza zo znamenia Blížencov do znamenia Raka a začína sa astronomicke letoto. Tento deň je najdlhším dňom roka a trvá vyše 16 hodín. Od tejto chvíle bude každý nasledujúci deň až do 21. decembra o niečo kratší. Zo začiatku to budú nevelké sekundové rozdiely, ale už o niekoľko týždňov sa stane badateľný skorší západ a neskôr východ Slnka, ktoré začína svoju púť na juh.

Jún je opäť júliu najtieplejší mesiac roka v našom klimatickom pásme. Avšak prináša veľké rozpätie teploty od +10 do +30°C. Prvý letný deň taktiež môže byť všelijaký. Stávalo sa, že bol veľmi teply, ale aj netypicky chladný. Aby jún bol teply a slnečný, Polsko musí byť v zásahu atmosferickej výše z juhozápadu (azorská výš) alebo z východu.

V júni a v júli máme aj najviac búrok, ktoré sprevádzajú prudké dažde, nezriedka dokonca krupobitie. Čím sú teploty vyššie, tým väčšia je pravdepodobnosť búrk. Bývajú aj silné vetre najmä v horách. Mesačné zrážky dosahujú 42 až 72 mm.

Pripomeňme ešte minuloročné júnové počasie. Začiatok mesiaca bol veľmi chladný a daždivý. 4. júna v Tatrách mrholilo a mráz premenil vrcholky hôr na ľadové hory. Po prvýkrát bolo teplo 8. júna. Na severe krajin dosahovali teploty 28 až 30°C. O

niekoľko dní neskôr, v nedeľu 15. júna boli mimoriadne prudké dažde s búrkami skoro v celom Poľsku. K najväčším zrážkam došlo v oblasti Lodž, Toruň, Bydgoszcz, Ustky, Piły, Košzalina a Szczecinka. Spôsobili obrovské povodne, ktoré si dobre pamäťame, a priniesli obrovské škody v polnohospodárstve. Podobne prudké dažde boli v Československu a skoro vo všetkých európskych krajinách. V tom istom čase Severnú Ameriku postihla vlna horúčav a sucha, akú si nikto nepamäťal.

Zanedlho po súmraku možno na júnovom nebi zbadať hviezdu Venušu, ktorá jasno svieti nad severozápadným obzorom. Vedľa nej je nadránom viditeľný Mars na svetlejšej oblohe — svieti slabšie, červenavo. Nad južným obzorom je viditeľný Neptún. Našu pozornosť však púta Pastier, ktorý je veľkým súhviedzím viditeľným od začiatku leta do augusta. Na nebi možno ľahko odlišiť podľa veľkej svetlopošomarančovej hviezdy Arktúr, ktorá už starovekým fenickým a krátskym moreplavcom ukazovala cestu domov z výprav. Je najjasnejšou hviezdou v súhviedzi Pastiera.

Na lavo od Arktúra smerom k súhviediu Herkules možno za pekného letného večerného počasia uvidieť skupinu trochu slabšie žiariacich hviezd,

uložených na nebi v podobe venca otvoreného z jednej strany. Je to nevelké súhviedze Koruna severu (Corona Borealis). Jeho najjasnejšia hviezda nazvaná Klenot je od nás vzdialenosť 70 svetelných rokov. V starovekom Grécku vznikla v súvislosti s Korunou severu krásna legenda o mytikom helenskom hrdinovi — Thézeusovi.

Thézeus bol synom aténskeho kráľa Aigeusa a kráľovnej Athiry. Mladost strávil obklopený starostlivosťou matky a starého otca v Trojzene. Vyrastal na statčného rytiera. Keď bol mládencom, dostal od Amfitriity, manželky vladára morí a oceánov Poseidóna zlatý veniec, ktorý odvtedy zdobil jeho čelo. Keď dosiahol mužský vek, odišiel k otcovi, aténskemu kráľovi. Vyvolalo to vzbúru jeho bratrancov, ktorí počítali s tým, že dostanú trón. Thézeus ich porazil a zabil.

Medzitým nadišiel čas, keď Aténčania museli poslať na Krétu skupinu mládencov a dievčat, kde ich mal zbrať drak Minotauros, ktorý býval vo významnej stavbe zvanej Labyrintom. Thézeus sa prihlásil ako jeden z obetavých mládencov, aby zabil Minotaura a osloboďil Atény od tragickej výkupného. Za pomoc Ariadny, dcéry krétskeho kráľa, zabil draka, vyšiel z labyrintu a potom odišiel do Atén. Ako dôkaz vďačnosti daroval Ariadne svoj zlatý veniec. Ariadna, vydatá za Dionyzosa, odišla na Olymp. Tam jej Dionyzos snažil z hlavy zlatý veniec a umiestnil na nebi, aby osvetlovala cestu moreplavcom. Koruna severu je práve týmto vencom.

MIŠO.

Z KALENDÁRA NA —

Neustále prohľížime dozrávajúci obilí, abychom nepromeškali nejvhodnejší dobu ke sklisni. Žito sečeme, když je zrní raně zralé, ale když už se na nehtu láme; zralejší musí byť zrní na setí. Pšenici začínáme sečiť až keď je zrní už zcela zralé. Ječmen sečeme dobре zralý, tzn. když je zrno plné a klásy se ohýbají k zemi. Oves musí byť úplne bíly.

Hned po žních podmítame a vláčime. Pěstujeme-li mezikulturu, provedeme orbu a rychle sejeme. Každý den je dôležitý.

Na bramborových polích hubíme mandelinku bramborovou a snét. Nejvhodnejší je směs preparátu, která současně působí proti sneti a hubí škudce.

Louky hnojíme tretí dávkou dusíku a draslíku. Nejčastejší chybou pri pasení dobytka je vypásání příliš nízké trávy. Na dobré pastvině by tráva mela byt vysoká nejméně 25 cm. Vypásání trávy nižší než 20 cm značne snižuje sklizeň. Jde o to, aby působení slunečních paprsků vystavil jak nejmenší povrch pastviny; nebude se vypárovat půdní voda, což má mimorádný význam v suchých letech.

Vypásání vysoké trávy ulehčuje práci a zmírňuje následky chyb pri pěstovaní.

Stejně dôležitá je krátká pastva během dne. Na dobré trávě stačí dvakrát dve hodiny. Rozhodně však nepaseme dobytek déle než 6 hodin denně. Čím déle je dobytek na pastvisku, tím více je ničí. Chceme-li, aby zvídala byla dlouho na vzduchu, musíme zřídit výběh, nejlépe nedaleko pastviska. Výběh musí byt částečně stíněný. Důležitý je přístup k vodě.

Hlavní příčinou úbytku výpána z půdy a okyselení kořenové vrstvy jsou vodní srážky. Čím více prší a větší množství vody vsakuje do půdy, tím více výpána se vyplavuje z ornice i nižších vrstev. To má vliv na vznik kyselosti, kterou, jak víme, doprovází zhoršení podmínek pro vegetaci zemědělských rostlin. Čím jsou půdy lehčí (s malým obsahem humusu), tím je ztráta výpána citelnější.

Značné množství výpána spotřebuje zemědělské rostlinky, což je další příčina kyselosti půdy.

Po loňských silných deštích a povodni jsme zaznamenali velké ztráty výpána. Platí to zvláště pro nejlehčí druhy půd a proto, že li pod rukou výpána hořčíkové, nutno je v plném rozsahu použít.

Výpáni půdy se výrazně projeví v reakci. Zlepšení fyzikálních vlastností půdy po výpáni se projeví teprve tehdy, bude-li současně dobré obdělávání. Pouze v tomto případě můžeme očekávat vzájemně kladné působení obou zákonů na obnovení úrodnosti půdy.

Výpáni půdy je důležité nejenom pro pěstování rostlin citlivých vůči kyselosti jak např. ječmen, jarní pšenice, kukuřice, skoro všechny motylkovité, ale také oves, pohanka či Brambory, které platí za méně citlivé.

Nejlepší doba k výpáni je po žních. Výpáno se rozhazuje do strniska a pak se provádí po řádě jednotlivé zádky obdělávání půdy.

Vedle výpána je z půdy snadno vyplavován i hořčík. Platí to zvláště pro nejlehčí druhy půd a proto, že li pod rukou výpána hořčíkové, nutno je v plném rozsahu použít.

S.D.

Červenec-júl

Celkom iste mnohé z vás majú rady nielen nové šaty, ale občas aj nový módný účes. Dnes prinášame dva — pre hladké a kučeravé vlasy. Dúfame, že sa vám budú páčiť.

VRAH V PYTLI

Staré zákoníky obsahují četné kruté paragráfy na trestání vrahov.

Ve starém Ríme byl vrah zavázán do pytle s psem, kohoutem, opicí a zmiň a pak vložen do Tibery.

Ve starožitné Číne za panování císaře Liu Panga byl po rafinovaném mučení trestán smrtí nejenom sám vrah, ale i veškeré příbuzenstvo do třetího kolene. Po smrti císaře byl krutý zákon upraven: potomkové vra-

Tieto pekné vestičky môžu vaše deti využiť po celý rok. Na našom obrázku má chlapček zelenú vestičku a dievčatko modrú.

ha (za panování císaře Šang Junga) se stávali otroky a aby jejich ponížení bylo viditelné, obličeji kolem očí jim tetovali zelenou barvou. Sám vrah byl usmracen a nejlahodnejším způsobem bylo stěti hlavy.

Kým mláda dospeje...

Matky sa velmi často sťažujú, že dieťa, ktoré bolo počas choroby rozmaznávané, robí po vyzdravení starosti a vyžaduje viac času ako predtým.

Ako teda zaobchádzať s nemocným dieťaťom, aby po vyzdravení nebolo náladowé a vrtosivé? Ako obvykle, najlepšia je zlatá stredná cesta. Je pochopitelné, že nemocné dieťa si vyžaduje viac času. Keď leží, nemôže samo vykonávať mnoho úkonov, o všetko musí prosiť. Nemocné dieťa sa v posteli veľmi zle cíti, niekedy ho niečo boli, niekedy sa mu zle dýcha, často nemôže dýchať nosom. Dospelý si v takejto situácii vie dobre poradiť. Dieťa to nevie urobiť, môžeme mu teda pomôcť a neobmedzovať sa iba na kŕmenie a ošetrovanie. Treba vtedy pri dieťati posiedieť, zabaviť ho, prečítať mu knižčku, prituliť a uťať.

Nesmieme však preháňať a nenechajme sa tyranizovať. Ak nemôžeme počas varenia sedieť pri dieťati — rozchodne a pokojne ho nechajme samé. Budíme dôslední aj keď veľmi protestujeme. Keď sme urobili nevyhnutnú prácu, môžeme sa ním opäť zaoberať. Zanedlho aj celkom malé dieťa pochopí, že mamička je zaneprázdená, že musí pokojne čakať.

Treba tak tiež nevyhnutne vytvoriť v domácnosti pokojné ovzdušie. Nezabúdajme, že naše znepokojenie vycíti aj dieťa, akoby bolo s nami spojené nevitelnou nôhou. Nech sa nám nezdá, že môžeme skryť našu rozčúlenosť. Dieťa ju dokonale vycíti.

Deti by mali byť v posteli iba keď majú vysokú teplotu. Vtedy ležia pokojne. Deti, ktoré nemajú horúčku, ale iba trochu zvýšenú teplotu, necítia sa najhoršie. Ak ich necháme v posteli, každú chvíľu vstávajú, chodia boso a nedostatočne oblečené. Teda bude lepšie, ak ich po raňajkách oblečieme, nech si do obedu chodia po byte, potom ich uložíme spať, zasa oblečieme a až po večeri ich položíme do posteľ. Takéto konanie bude najrozumnejšie. Samozrejme najlepšie, ak je dieťa zdravé, čo srdečne želáme všetkým rodičom.

Tieto elegantné šaty majú celkom jednoduchý strih a každá šikovnejšia žena si ich môže ušiť sama. Môžete ich využiť nielen na slávnostné príležitosti, ale aj na posedenie pri televizore. Šaty majú mierne guľatý výstrih, krátke kimonové rukávy a široký opasok farebne zladený so vzorkou.

Právo pěsti — to může být i strouhání mrkvíčky. (Lec)

Nejtěžší práce je s udržením zdravého rozumu. (R. Karpacz)

Nejhorší z divokých zvířat je utrhač; z ochočených pak lichotník. (Diogenes)

Zeny existujú preto, aby sme ich lúbili a nie preto, aby sme ich chápali. (Achard)

Hovorí sa, že ženy lúbia tých, ktorí ich lúbia. Nie je to pravda. Podvoľujú sa tomu, kto im hovorí, že sa podvolia. (L. Tolstoj)

Hovoril o tom na vedeckom zjazde v Londýne doc. Ben Fletcher, ktorý bol predsedom kolektívnu skúmajúceho tieto otázky na univerzite v Sheffielde. Je zaujímavé, že k najzdravším povoleniam na svete zaradil prácu... robotníkov v koksárach a plynárnach. Konštatoval, že dlho žijú takiež ministri a velyslanci. Zasa iba vo výnimcoch pripadach sa vysokého veku dožívajú popri stavbároch — vojaci, herci a novinári.

kútik zberateľov bylinky

HLOH OBYČAJNÝ

(Crataegus oxyacantha L.)

Dosť populárny trnity ker; kvitne v máji a júni. Rastie na nižinách a v nižších partiach hôr. Často sa používa o.i. na ochranu ovocných zahrád a na živé ploty.

Pre liečebné účely zbierame kvety hlohu, ako aj kvety s listom a ovocie. Kvety a najmä ovocie obsahujie o.i. značné množstvo éterických olejov, kyseliny citrónovej a askorbovej (vitamín C).

Hloh sa používa ako jemný liek na srdce pri chorobách spôsobených nervozitou a sklerózou. Znižuje tlak, reguluje krvný obeh, predchádza chorobám srdcového svalu.

Zial, ovocie hlohu poznáme skôr ako surovinu pre domácu (a priemyselnú) výrobu vína, ako na prípravu záparov.

Je to škoda, lebo — čo sme už spomnali — ako liek na srdce je hloh veľmi účinný.

Kvety zbierame počas kvitnutia. Zber začíname, keď rozkvitne polovica kvetov na jednotlivých kroch. Keďže hloh nekvitne dlho, so zberom sa musíme veľmi ponáhlať a využívať dni so suchým počasím, najmä po vyschnutí rosy. Najlepšie je kvety rezať, lebo sa pri trhaní mačkajú a potom počas sušenia černejú.

Plody zbierame ihneď po dozretí, keď sú už tmavočervené, ale ešte nie tvrdé.

Tak kvety, ako aj plody treba sušiť ihneď po zbere. Plody sa má rozložiť tenkou vrstvou a sušiť v miestnosti s dobrou ventiláciou.

Správne zbierané a usušené suroviny by mali mať prirodzenú farbu: kvety — bielo-krémovú a plody tmavočervenú.

MANŽELKY UČITEĽOV ŽIJÚ NAJDLHŠIE. Ako zistili britskí vedci, ženy, ktoré cheú žiť dlho, mali by si vysímať povolenie kandidáta na manžela. Podľa nich najdlhšie žijú učitelia a ich manželky, kym oveľa kratšie pracovníci stavebnictva a ich manželky.

mladým mladším najmladším

Čo želáme všetkým deťom?

LIBUŠA FRIEDOVÁ

Zelenú lúku.
Fialiek mech.
Na chlebík múku.
Veselý smiech.
Rybničky s ričou.
Oblohu z dúh.
V hrnčeku mlieko.
Čistunký vzduch.
Brčkavé hory.
V nich lesný dych.
Poklady, v ktorých
sú kopce kníh.
Belasé zore.
Na všetko liek.

Výkresov more.
I farbičiek.
Psíky a mačky,
kto ich má rád.
Usmiate hračky.
Pieskový hrad.
Kým príde spánok
od mamy bozk.
A potom ráno
slnečný voz.
Slnčený vozík
do všetkých hier.
Taký, čo vozi
pre deti mier!

Dnes je sviatok detí

1.

Beží chlapec po zelenej lúke plnej pestrých motýľov a včiel. Červený mak drží v jednej ruke, z druhej lúčny koník ujst mu chcel. Neutekaj, milý lúčny koník, pobežíme spolu do diaľky, napiš sa nám dajú z letných vôní dateliny, zvonce, fialky.

2.

Pesnička sa páči všetkým deťom, nad hlavou im letí ako vták a keď zaznie na potulkách letom, svrčky v tráve berú do rúk slák. Tak nech letí ponad hory — dolý, ponad celý, celucičký svet, aby deti všade šťastné boli, aby kvitli ako lúčny kvet.

POZDRAVUJEME MEDZINÁRODNÝ DEŇ DETÍ PESNIČKOU.

REFRÉN:

Dvom sa vždycky svetom lepšie letí, koník lúčny, nože spomaľoval, dnes je predsa sviatok všetkých detí! Ale lúčny koník nezastal. Len čo zmizol ako ranná rosa, keď ju pijú smädné pupavy, kľbko detí lúkom rozbehlo sa, svet bol náhle krásny, voňavý.

TEXT: VIERA STÍTNICKÁ • HUDA: ALOJZ COBEJ

Veselo

Beží chlapec po zelenej lúke

plnej pestrých motýľov a včiel.

Červený mak drží v jednej ruke,

z druhej lúčny koník ujst mi

chočel.

Neutekaj, milý lúčny koník,

pobežíme spolu do diaľky,

napiš sa nám dajú z letných vôní

dateliny, zvonce, fialky.

Dvom sa vždycky svetom lepšie

letí,

koník lúč - ny, nože spomaľoval,

dnes je predsa sviatok všetkých detí!

lúč - ny koník nezastal.

Len čo zmizol ako ranná rosa,

keď ju pijú smädné pupa -

vy,

kľbko detí lúkom rozbehlo sa,

svet bol náh - le krásny, voňa - vý.

ŽELÁME VÁM BEZSTAROSTNÉ PRÁZDNINY.

KONÍK

MIROSLAV VÁLEK

Rýchlo, rýchlo, koník,
daj sa do klusu,
povoz všetky deti
oko cirkusu!

Koník beží, zvoní,
obloha sa lesne
ako zo sklička.
Každý má
— aj každý taký koník —
svojho konička.

Tak napríklad
koníček toho koníka,
čo s nami tak letí
vozí zasa koníkove deti
zavčas rána,
keď sa brána
na cirkuse odmyká.

A kto vozí deti koníčka
čo vozí koníkove deti?
Deti koníčka,
co vozí koníkove deti,
vozí taký malý koniníček.
čo by sa vám zmestil
do zreničiek.

Už je tam.
Mesiac ako hrášok svieti,
aby spali dobré deti
spolu s koníkom.
Aby sa im nesnívalo o nikom!

UHLÄDLI STE?

Berieho ho, ťaháme ho za uši a predsa sa nenahnevá.

Hoc má dlhú bradu, nevie ti dať radu.

Sla nočná vila, perly stratila. Mesiac to videl nič nepovedal.
Šinko, len čo vstalo, perly pozbiera.

Trochu voda, trochu zem a volá to: Nechoď sem!

Kým sa otec tuto smeje, matka tamto slzy leje: a dečeruška v také časy sedmorakých farieb pásy oblieka si.

Malý domček bez okienok, ak cheče z neho von, jeho steny zlom

Ceinrh

Azok

Asor

Otalb

Ahúd

Eejav

STRIEBORNÁ NÁUŠNICA

Starý prievozník sa ponáhla. Ponáhla sa k bójam. Musí včas rozsvietiť svetlú. Ponáhla sa aj pre čosi iného. Vnučka Alenka oslavuje dnes narodeniny. Má päť rokov. Starký jej nesie darček: vrecúško curíkov a strieborné náušnice.

Alenkina mama sa bude jeho darčeku smiať, húta starký cestou. No Alenka sa istotne poteší. Pravda, na strieborné náušnice je ešte malá, ale keď vyrastie, bude na starkého v dobrém spomínať.

Skoro neviditeľným chodničkom kráčal starký cez brezový háj. Šikme stuhu slnečných lúčov sa predierali lístím stromov. Zlatistým svetlom zalevali čistinky. Zrazu za brezami sa pohlo čosi veľké, sivé a ľahkými krokmi utekalo preč. Starký prievozník zastal. Opatrnne rozhrnul mladé stromky. Na tvári sa mu zjavil úsmev. Pod krikom ležal vo vysokej tráve mladý los. Ani sa nepohol, keď sa k nemu starký priblížil.

— Pretvaruješ sa, ako by ťa tu nebolo, — šeptom sa mu starký prihovoril. — Si krásny, ako zo slnečných lúčov utkaný.

Dotkol sa jeho svetlosivej srsti. Mláďa sa strhlo, akoby ho niekto pichol. Cheelo vyskočiť, ale slabé nôžky ho neudržali.

— Polež si, hľupáčik. Nič ti nesprávím. Škoda, že tu nie je moja vnučka Alenka. Tá by mala radosť, keby tú videla!

Mláďa nerozumelo, čo mu starký rozpráva. Stihalo uškami a pokorne ležalo v tráve. Prievozník sa usmieval, hľadkal ho po svetlosivej srsti, potom siahol do vrecka, nahol sa nad mláďa — na ušku mladého losa zatrblietala sa v slnečných lúčoch — jedna zo strieborných náušnic.

Starký sa pobral lesným chodníkom ďalej. Len čo zmizol medzi stromami, zjavila sa losia mama. Chvíliku načúvala, potom sa rozbehla k mláďa.

A starký sa ponáhlal na rodinnú slávnosť. Alenka mala z jeho darčekov radosť. Zo všetkého najviac sa jej však páčila — zvyšná strieborná náušnica.

No starký sa ďalej ponáhlal

cste k bójam, aby včas rozsvietil svetlú. Keď sa vrátil, Alenka bola už v postielke. Len čo začula starého, začala prosíkať:

— Starý otec, porozprávaj mi ešte raz tú rozprávku o mladom losovi a mojej náušnici.

— To nie je rozprávka, Alenka, to je pravda. Jednu náušnicu som naozaj zavesil mláďa do uška a druhú som dal tebe.

— Ty si nás podelil:

— Podelil, Alenka. Jednu náušnicu losovi, jednu tebe.

— On bude chodiť s náušnicou po lese?

— Prečo nie? Bude mať pamiatku. Na tvoje narodeniny.

— A starý otec, aj to je pravda, že bol krásny, ako zo slnečných lúčov utkaný?

— Pravda, Alenka.

— Srsť mal svetlohnedú?

— Svetlosivú. A mäkkú, mäkučkú.

— Pohľadkal si ho?

— Pohľadkal.

— Uško mal teplé?

— Teplučké. Ako tvoja dlaň.

— Losia mama sa k nemu vrátila?

— Vrátila.

— A ty?

— Ja som sa vrátil k tebe.

— Dala mu mliečko?

— Isteže.

Alenka ďľho mlčala. Keď sa jej snieček vplietol medzi čierne mihalnice, zašeptala:

— Dakujem ti, starý otec

VLADIMÍR ORLOV

Chi-chi

Jožko, Jožko, v poslednom čase je z teba zlý žiak. Volajako si sa pokazil!

Veru, mamička. Neviem, čo mám robiť. Daj ma rýchlo do opravy!

— To je hotový zázrak, Ivan! Prvý raz si prišiel do školy načas. Čo sa stalo?

— Budík ma oklámal. Zvonil o hodinu skôr.

Pred večerným filmom v televízii povie hlásateľka, že film nie je pre deti.

— Ocko, a prečo ten film nie je vhodný pre deti?

— Len sa pekne pozeraj a uvidíš...

— Pan učiteľ, prečo sa volá drozd čiernym drozdom?
— Samozrejme preto, lebo je čierny.
— To viem, ale prečo drozd?
— Máte ihly?
— Máme.
— Tak si prosím najmenešiu, akú máte.
— Takú nemáme.
— Ocko, prečo sú ryby nemé?
— A ty vieš rozprávať, keď mäš plné ústa vody?
— Tatko, prečo kohútik kikiríka tak zavčas?
— Neskor sa zobudia sliepky a už by ho nebolo počut.

Cha-cha

RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA ■

Zaprezentowanie projektowanych zmian przepisów prawnych w zakresie gospodarki ziemią spotkało się z zainteresowaniem czytelników i pytaniami, czego również w innych sprawach związanych z rolnictwem przewiduje się zmiany tego typu. Omawiamy poniżej projektowane zmiany przepisów w dziedzinie inwestycji rolniczych i zaopatrzenia rolnictwa, oraz zapowiedź decyzji sprzyjających tym zagadnieniom.

Do dnia 30 czerwca br. zostanie przygotowany projekt nowelizacji uchwały Rady Ministrów w zakresie preferencji w kredytowaniu i zaopatrzeniu w środki produkcji gospo-

darstw specjalistycznych i zespołów rolników. W tym samym terminie powstanie rządowy program zaopatrzenia rolnictwa w środki produkcji (w szczególności maszyny rolnicze, części zamienne i materiały budowlane). Zostaną też zweryfikowane — w oparciu o rzeczywiste koszty wytwarzania — ceny maszyn rolniczych, które obowiązują będą nie później niż od dnia 1 stycznia 1982 roku. W tej dziedzinie do końca tego roku zostanie dokonana analiza systemu obrotu częściami zamiennymi w celu usprawnienia tegoż systemu. Zwiększy się również produkcję prostych narzędzi rolniczych. Do 1 lipca br. zostaną przygotowane szczegółowe propozycje dotyczące uproszczenia procedury obowiązującej przy uzyskiwaniu zezwoleń na budowę a także rozpatrzoną zostanie

sprawa obniżenia opłat za dokumentację budowlaną.

Do dnia 31 grudnia 1981 roku zostaną wydane przepisy zrównującą rolnictwo indywidualne z innymi sektorami gospodarki rolnej w zakresie dostępności i zasad korzystania z kredytów. Opracowany będzie również system ulg podatkowych i kredytowych z tytułu inwestycji. W tym samym terminie zostaną dokonane zmiany w prawie bankowym i w statutach Banku Gospodarki Żywnościowej oraz banków spółdzielczych, które wydatnie zwiększą samodzielność i samorządność tych banków. Od 1982 roku obowiązują będą zasada, że środki produkcji rolniczej przydziela się poszczególnym sektorom rolnictwa proporcjonalnie do obszaru zajmowanego przez nie użytków rolnych. Również dla wszystkich sektorów

rolnictwa — przy reformie cen zaopatrzeniowych — wprowadzi się jednolite ceny paliw, olejów i smarów. Reforma ta uwzględnia jednakowe ceny za energię elektryczną dla mieszkańców miast i wsi.

Przewiduje się też cały szereg innych decyzji mających na celu wspomoczenie rolnictwa w jego wysiłkach na rzecz rozwoju produkcji rolnej. Na przykład Rząd stopniowo zwiększy normy przydziału węgla, przywrócone zostaną przedpłaty na ciągniki rolnicze i środki transportu a drobny przemysł wiejski i usługi dla rolnictwa uzupełniają lepsze warunki prawne, kredytowe i zaopatrzeniowe. Oto niektóre z przedstawionych praktycznych czekających na realizację zgodnie z postulatami wsi.

M.B.

ZARAZA PIERSIOWA KONI

Zaraza piersiowa jest ostrą chorobą zaraźliwą, szczególnie niebezpieczna w większych skupiskach koni. Zakażenie następuje wskutek bezpośredniego zetknięcia się z końskimi chorymi lub z ozdrowieńcami. Rzadziej przyczyną zarażenia jest sprzęt stajenny oraz pasza, woda i ściółka zanieczyszczona śliną chorązych zwierząt. Choroba

występuje najczęściej u koni przepracowanych, przeziębionych lub stojących w dusznych stajniach. Po upływie kilku dni lub tygodni — najczęściej jednego tygodnia od dostania się zarazków do organizmu — koń przestaje jeść i słabnie. Temperatura wzrasta do 40–41°C. Spojówki oczu stają się żółtokerwone. Po kilku dniach pojawia się bardzo charakterystyczny dla tej choroby wypływ z nosa. Spływająca z nosa ropa jest gęsta, barwy żółtawordzawej. Koń kaszle, w chodzie nieraż stęka, a uciskanie klatki piersiowej sprawia mu ból. Kaszel, który jest ciechy i również bolesny, koń stara się stłu-

mić. Spóźnione zwolnienie od pracy konia gorączkującego, nieodpowiednie warunki w czasie choroby i zbyt wcześnie użycie konia powracającego do zdrowia powodują groźne następstwa: z zarazy pierśowej może wówczas wywiązać się zgorzel pluc, ochwat, wybrocznia lub zapalenie mózgu i opon mózgowych. Konie, które przebyły chorobę już wcześniej na nią nie chorują, uodpornione są na całe życie.

Po wystąpieniu pierwszych objawów choroby, należy chorego konia odosobić przeprowadzając go do pomieszczenia dobrze wietrzonego i niezwłocznie wezwać lekarza.

Lekko strawna pasza (zielonki, miękkie siano) dodatnio wpływa na przebieg choroby i wyniki leczenia.

Chorego konia nie należy w żadnym razie używać do pracy. Należy trzymać go w odosobnieniu do trzech miesięcy, aby nie zarażał innych. Podczas choroby oraz po wyzdrowieniu konia, stajnie trzeba odkazić, najlepiej wapnem chlorowanym (3 kg wapna na 10 litrów wody). Zarazie piersiowej zapobiega się przez zapewnienie koniom dobrych warunków utrzymania i pielęgnowania.

HENRYK MĄCZKA

HRACHOVÁ POLIEVKA SO ZEMIAKMI

Rozpočet pre 4 osoby: 200 g suchého hrachu, 4 zemiaky, 1/2 lyžice masti, 1 lyžica hladkej mýky, 1 petržlen, červená paprika, 1 malá cibuľa, 1 malý strúčik cesnaku, mleté čierne koreniny, sol.

Prebratý, asi deň namolený hrach varíme v tej vode, v ktorej bol namolený (asi 1 l vody). K polomäkkému hrachu pridáme na kocky pokrájaný petržlen a osolíme. Neskoršie pridáme pokrájané zemiaky a mleté koreniny.

Múku oprázime nasucho, pridáme mast, posekanú cibuľu, rozotretý cesnak, červenú papriku, zalejeme vodou, prilejeme k uvarenému hrachu so zemiakmi a spolu ešte povaríme.

VYPRÁŽANÝ BIELY CHLIEB

Rozpočet pre 4 osoby: 8 okružkov bieleho chleba, 2 vajcia, mleté čierne koreniny, 2 lyžice hladkej mýky, mlieko, sol, olej alebo mast na vyprážanie.

Z mýky, vajec, mlieka, soli a mletého čierneho koreniny vypracujeme polohriedke cesto, do ktorého namaďame chlieb a vyprážame v horúcom oleji alebo na masti.

Podávame teplý so zele-

ninovými prívarkami ako predkrm alebo ako hlavné jedlo. Z prívarkov to môže byť špenátový, tekvicový, kelový, zo zelenej fazulky, z miešanej zeleniny a pod.

NÁKYP Z OVSENÝCH VLOČIEK

Rozpočet pre 4 osoby: 200 g ovosených vločiek, 4 dl mlieka, sol, 100 g cukru, kúsok másla, 3 vajcia, jablčka, škorica, cukor, mast na vymästenie.

Ovsené vločky preberieme a na 1 hodinu namočíme do mlieka. Maslo vymiešame s cukrom a žltkami, pridáme trochu soli, ovsené vločky a sneh. Polovicu cesta vložíme do vymästeného pekáča, poukládame naň očistené, na plátky pokrájané jablčka zmiešané s cukrom a ško-

ricou, prikryjeme druhou polovicou cesta a upečieme. Upečený posypeme práškovým cukrom.

TVAROHOVÁ ŽEMĽOVKA

Sendvič alebo žemľe pokrajame na plátky, namočíme v mlieku a časť poukládáme do vymästenej ohňovzdornej misky alebo kastróla. Potom dáme tvarohovú plnkou (ako do paczinek), namočené žemľe, znova plnkou a navrh žemľe. Polejeme mliekom rozmiešaným s vajíčkom a zapiečieme.

Namiesto tvarohovej plnky môžeme použiť dusené jablká.

Žemľovka je výborná, keď dáme jednu vrstvu tvarohovej plnky a druhú vrstvu dusených jablčok.

PSYCHO- ZÁBAVA

MÉNO VEŠTÍ

FILIP: zanikajúce, jasné, belasé, dobré meno

Clovek s týmto menom pochádza obyčajne z početnej rodiny a len malokedy býva jedináčik. Je strednej a lebo vysokej postavy, má modré, šedé a niekedy tmavé oči, blond alebo plavohnedé vlasy. Občas je jedným z dvojčiat. Máva dobrých a inteligentných rodičov. Povahove je flegmatik, učí sa dobre, je nadaný a citižnostivý a má dobré srdce. Keďže učenie mu ide ľahko, preto študuje na vysokej škole. Má nadanie k humanitným a prirodňím vedám. Býva dobrým lekárom. Keď pracuje v poľnohospodárstve, je výborným gazdom. Má zmysel pre humor, rád rozpráva rady, čo mu získava hodne priateľov.

Casto si kazi zrak a nosí okuliare, niekedy máva sklon k plūcnym a srdcovým ochoreniam. Žení sa obyčajne s oveľa nižšou, ale peknou ženou, ktorá je dobrú gazdinou. Deti máva až po tridsiatke.

Filip býva veľmi pracovitý, obratný a dôvtipný. Keďže mu aj rodina pomáha, žije s manželkou a detmi v blahobete. Máva pekné zariadený byt, často aj auto a pod. Má zmysel pre rodinný život, preto so svojimi súrodencomi udržuje stýl styk a často ich navštěvuje. Rád hazarduje, ale súčasne je aj trochu romantickej povahy. Rozhodne sa výhýba alkoholickým nápojom. Do štyridsiatky mu život plynne kľudne a štastne, potom prídu nedorozumenia, ale svojou dobrotu a otvorenosťou sa mu podari zachrániť manželstvo.

Filip veľmi rád číta, rád sa zabaví, zriedkavejšie chodi do divadla alebo do kina. So životom býva spokojný a dožíva sa vysokého veku.

TADMÍR

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADÁ ŽA PRESDUDOK NAŠICH BABIECKIEK. OSTATNE, VED JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNÍVA:

ZLATO — je to veru velavýznamný sen. Keď ste vo sне našli zlato, môžete očakávať v ďalšej budúnosti, že zdedíte niečo čo vám priniesie úžitok. Keď ste zasa hľadali zlato, malo by to vraj znamenať, že nezájdete štastie tam, kde ho hľadáte. Keď ste kopali a hľadali zlato, malo by to znamenať, že budete žiť v blahobete. Ale snáď sa vám snívalo, že ste zlato kradli? Potom by ste mali dostať zlú správu, ktorá vás zarmútí. Môže sa týkať tak rodinných záležitostí, ako aj pracovných. Snívalo sa vám možno aj to, že ste zlato nesili — mali by ste byť opatrní a dať si pozor pred zlodajmi, môže sa totiž stať, že vás postihne strata následkom krádeže. Ale môže sa vám snívať aj to, že ste sami zlato alebo nejaký výrobok zo zlata niekomu darovali. Vraj to znamená, že môžete zanedľho očakávať pozvanie na svadbu. Môže sa stať, že sa vám snívalo, že ste zlatom platili; mali by ste sa rozhliadnuť okolo seba, lebo to znamená, že vás niekto podvádzia alebo aj dokonca okradá. Možno sa vám bude snívať, že ste dostali do daru zlato alebo nejaké zlaté výrobky. Musíte si dať pozor, lebo by to malo znamenať, že vás niekto ohovára a môžete mať nejaké neprijemnosti.

ŽIVOT

CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

00-372 Warszawa
ul. Foksal 13
Tel. 26-44-49

NEVIETE SI PORADIT S RÓZNÝMI TAŽKOSŤAMI A ZÁLEZITOSTAMI, KTORE VAS ROZČUELUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEK — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redacyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jabłonka), František Bednářík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Góra), Augustín Bryja (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Kanapčík (Mikolów), Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Waclaw Luščinský (Zelów), Lydia Mšálová (Zubrzyca Góra), Lídie Mundilová (Kučov), Ignác Nižník (Myšenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojovská (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gesiniec), Valéria Wojnarowská (Warszawa), Andrej Vaksman'ský (Tribš), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valérie Wojnarowská; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojovská; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga; red. techn. Mieczysław Pożarski; red. graf. Krystyna Iwanicka.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92.

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędowe pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego, do 10 września na IV kwartał roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartałnie 9 zł, półrocze 18 zł, rocznie 36 zł. Jednostki gospodarki usługowej zamawiają prenumeraty w miejscowościach, instytucjach, organizacjach i wszelkiego rodzaju zakładach pracy zamawiając prenumeraty w miejscowościach, instytucjach, organizacjach i jednostkach gospodarki usługowej. Oddziały RSW — w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBPL XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do składu 8.V.1981 r. Numer podpisano do druku 2.VII.1981 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 450. L-117. Nr indeksu ISSN 0514-0188.

TEST

Znáte dobré svého partnera?

Musíte ho znát alespoň natolik, abyste věděla, že si rád hraje s vánmi. Před sebou máte 15 různých situací, jaké běžně v životě nastávají, a pod každou, pět možných odpovědí. Vyberete si situace a odpověď, která je pro vašeho partnera podle vás nejtypičtější, jak by se podle vašeho názoru zachoval. Patřící písmeno si pojmenujte a předepte text partnerovi. Ten si rovněž poznámena písmena svých odpovědí.

1. MATE NAROZENINY

A — Partner se ani nezmínil, neslaví žádné narozeniny.
B — Partner vám pogratuluje, ale dárek nedostane, ví, že si nejraději všechno kupuje sama.
C — Dostanete dárek, který se libí vašemu manželovi, vůbec ho nezajímá, jestli sě bude líbit či hodit také vám.
D — Zepřá se vás, co byste chtěla, případně říct dárek koupit společně.
E — Darujete vám věc, po které už dávno tajíte toužbu.

2. MANŽEL JE POZVÁN KE ZNÁMÝM

A — Nemá rád se, aby vám o tom cokoli řekl, stejně máte spoustu práce s dětmi.
B — Zatelefonuje z restaurace, že přijde domou později.
C — Omluví se, rád by vás vzal s sebou, ale nehodí se to.
D — Na vás nálehnání vás s sebou vezme, ale je mu to trapné.
E — Nepríjemna pozvání, kam by nemohl vzít svou ženu.

3. JDETE DO KINA

A — Vybere film podle svého vkusu, aniž by se vás ptal.
B — Rozhodne si po svém, i když protestujete.
C — Zeptá se vás na názor, ale vybere film podle sebe.
D — Podřídí se vašemu výkusu a je docela spokojen.

E — Nikdy se nedohodnete, protože ani jeden nechce ustoupit.

4. JÍZDA VOZEM

A — Sedne za volant a rozjede se, ještě než stačíte zavřít dveře.
B — Ridi výlučně sám, ale vám galantně příručuje dveře.
C — Zeptá se, jestli nechcete řídit, ale sedá sám za volant.
D — Navrhne vám, abyste řídila.

E — Bud chcete řídit oba, nebo se nechce nikomu.

5. SNÍDÁNE

A — Čeká, že mu samozřejmě snídani připravíte, i když vstáváte později než on.
B — Čeká, že mu snídani uděláte, i když byste si mohla polezeť, a ještě kritizuje; nic mu není dost dobré.

C — Snídani sí udělá sám.
D — Domá nesnídá.
E — Připravuje snídani celé rodině.

● 6. PŘÍPRAVY NA DOVOLENOU

A — Vy vyberete místo pobytu, on vaše náradu kritizuje.
B — Je mu jedno, co vyberete, stejně nízkam nepojezd.

C — Na dovolenou jezdí jen v zimě, muž rád lyžuje.

D — Dovolenou plánujete tak, aby vyhovovala oběma.

E — Dovolenou plánujete tak, aby vyhovovala oběma.

vit, jistě by si s některou hned něco začal.
E — Sprátele se i s vašimi přátele v nejlepším slova smyslu.

● 7. VEČER U TELEVIZE

A — Jen přijde, přerne na jiný kanál, protože program, na který se díváte, mu připadá nevajímavý.

B — Divá se jen na to, co mu vyhovuje, ostatní se musí popřít.

C — Vyberete-li program sama, raději si říke, nebo usne.

D — Je mu jedno, na co se bude dívat.

E — Ponechává výběr programu na vás.

● 8. NÁVŠTĚVA U PRÁTEL

A — Přijmete-li pozvání vy, náriká, že se mu nikam nechce.

B — Se slovy „vůbec se mi to nehodí“ povrání příjem a nepta se, zda se to hodí vám.

C — Řekne přátele, že vy přijete ráda, on nema cas.

D — Půjde v každém případě, i kdybyste měla zůstat doma.

E — Navrhne, že pohlídá děti, i když ví, že to bude vypadat nezdvořile.

● 9. DÍTĚ PŘINESE ŠPATNÉ ZNÁMKY

A — Řekne, že je to vaš vina, moc dítě povoluje.

B — Nepohlíží žákovskou knížku, východnímu později.

C — Omluví se, rád by vás vzal s sebou, ale je mu to trapné.

D — Nepřá se na nic a dítě seřeve.

E — Po dohodě s vami zajde za učitelkou.

● 10. PLÁNOVÁNÉ RODICOVSTVÍ

A — Podle jeho názoru má mit žena hodně dětí, pak alespoň nemá rousy.

B — Žena si má zařídit, jestli děti chce nebo nechce, to nemá jeho starost.

C — Nechecete-li mit každý rok dítě, musejte zařít za gynkologem.

D — Počet dětí je věci vás obou a oba se tomu musíte podřídit.

E — Když se rozrohdnete, že už žádné děti nechecete, manžel se podřídi.

● 11. CHCETE VYLEPŠIT BYT

A — Podle názoru vašeho partnera jsou to zbytečné výdaje, to co máte, je dobré.

B — nezajímá ho to, ale určitě bude kritizovat, pokoliv pořídí ež změnit.

C — ihned se ujmě iniciativy, takže nákonc do toho vůbec nebude moci mluvit.

D — Dohodnete se a budete společně uvažovat jak na to.

E — Přestěhuje nábytek, upraví tyče na záclony, všechno podle vašeho přání.

● 12. VZTAH K VAŠIM PRÁTELEM

A — Nemá rád vaše přátele, vaši přítelkyně přímo nesnáší a zakáže vám se s ni stýkat.

B — přilis se kolem nich točí, zvláště kolenem žen.

C — Do očí jim lichotí, ale když odejdou, tak před vám pomlouvá.

D — Bojte se mu své přítelkyně představíte.

Z ASTROLÓGOVEJ KRONIKY

Hviezdy o tom, čo vás čaká v júli

Osoby narodené v znamení Barana (21.3.—20.4.) — tento měsíc bude pro vás příznivý, ale nesmíte pít příliš věla alkoholu, můžete počítat s pomocou starších osob, ale ani vysmíte započítat, že inni lidia potřebují za vašu pomoc.

Osoby narodené v znamení Býka (21.4.—20.5.) — v praci vás čeká úspech, můžete počítat s pomocou starších osob, ale ani vysmíte započítat, že inni lidia potřebují za vašu pomoc.

Osoby narodené v znamení Škorpiona (21.5.—21.6.) — můžete očekávat menší radošství v rodinném životě. Cas je vhodný na cestování a dovolenky. Nezabúdajte, že neminy a narozeniny možno oslavit aj bez alkoholu.

Osoby narodené v znamení Raka (22.6.—22.7.) — tento měsíc bude pro vas příznivý, ale musíte prenout svoju precitlivosť a úzkost. Radime, aby ste pomohli starým rodičom alebo svokrovcom, ktorí vasu pomoc potrebujú.

Osoby narodené v znamení Levu (23.7.—23.8.) — zdravie innych osôb sa zlepší, starší ludia sa potesa listu alebo maľefic darčekom. Pre mladých je to vhodný měsiac na dovolenkú.

Osoby narodené v znamení Panny (24.8.—23.9.) — čakajte vás tento měsíc nien len příjemné chvílie, ale musíte zachovať pokojnú mysel a nedajte sa vyviesť z rovnováhy. Nakoniec sa všetko urovná.

Osoby narodené v znamení Váhu (24.9.—23.10.) — tento měsíc může být pro vás časom výrazstva vôle nad prekážkami osudu. Nezarušte svornosť a ikonajte tak, ako uzále za správne.

Osoby narodené v znamení Škorpiona (24.10.—22.11.) — tento měsíc vašou hilavou úlohou je pomáhať ostatným a ukazovat im správnu cestu. Mladí lidia budú mat příležitosť nadizvat novú známost.

Osoby narodené v znamení Strelca (23.11.—22.12.) — júl vám priniesie velmi příznivé udalosti, ktoré budú vašim výrazstvom, ale nesmíte zabúdť na pomoc iným, ktorí to potrebujú.

Osoby narodené v znamení Kozoročca (22.12.—20.1.) — pre manželský život nie je tento měsíc příznivý, ale nesmíte poslušať klebty, vývolávať hádky a roztřísky. Koncom měsíca sa všetko urovná.

Osoby narodené v znamení Ryb (19.2.—18.3.) — můžete očekávat radošst, štastie a dokonca aj milé prekrypanie, ale nesmíte zábúdť na tých, ktorí potřebují pomoc. Nezabúdajte, že niekedy dobré slovo a rada sú nad zlato.

Osoby narodené v znamení Vodnára (21.1.—20.3.) — aj keď ste si naplánovali dovolenkú a nebudete moci cestovať, může byt pro vás tento měsíc velmi příjemný. Použavajte, či by ste tento rok nemohli strávit dovolenkou doma s rodinou.

● 13. KDYŽ PRIJDETE PÔZDÈ DOMU

A — Měl o vás obavy, je rozčilený a vystane vám takové chování.

B — Druhý den přijde pozdě zase on, náradu kritizuje.

C — Zeptá se, kde jste byla, a klidně si říká, že se vrátila, uklidí a zeptá se, jestli nechecete něco jíst.

D — Řekne, že jste měla zavolat, byl by vám sél naproti.

E — Než se vrátil, uklidí a řekne, že vám sél naproti.

● 14. PO NEDELNÍM OBĚDE

A — Čeká, že mu ještě uvaríte kávu, pak povídáte.

B — Postaví si na kávu a sedne si k nohou, abyste říkaly v klidu mohla umýt nádobí.

C — Vežme děti a jede s nimi na procházku v parku, abyste říkaly v klidu mohla umýt nádobí a očistit ruce.

D — Pomůže vám s ním na procházku.

E — Sklidí se stolu, umyje nádobí a očistí ruce.

vit, jistě by si s některou hned něco začal.
E — Sprátele se i s vašimi přátele v nejlepším slova smyslu.

● 15. JSTE NEMOCNA

A — Rozčílí se, že na sebe nedáváte pozor a že jste jen starostí.

B — Je mu to těžké jedno.

C — Doporučí vám, abyste si zašla k lekáři.

D — Odvede děti do školky, ale večerí mu něco vás.

E — Navrhne, že pohlídá děti, i když ví, že to bude vypadat nezdvořile.

Nyní si s partnerem porovnejte písmena odpovědi a odpovědi si obdoujte:

0 bodů — pokud jste na některou olázkou napsali stejné písmeno (oba jste např. na první otázkou vybrali B, na druhou zase oba C atd.)

1 bod — pokud se vaše odpovědi liší o jedno písmeno (vy označíte jako odpověď písmeno B, manžel C, nebo VY D a manžel E)

2 body — jestli je mezi odpovědmi rozdíl dvou písmen (vy označíte A, manžel C, VY označíte D, manžel E)

3 body — jestli se vaše odpovědi liší o tri písmena (A a D, B a E atd.)

4 body — pokud je rozdíl čtyři písmena (A a E)

Takto získané body sečtěte. V úplně ideálném případě nezískáte ani bod, v nejvhodnějším získáte 60 bodů.

● 16. MENE NEZ 10 BODU: Váš partner je skutečně takový, jakého ho vidíte. Nemáte ani tušení, co vám všechno vás může říct.

● 17. 40 — 49 BODU: Štěfste se asi tak z poloviny. Znamená to, že polovinu chyb svého manžela vubec neznáte a polovinu jeho přenosů potřebujete.

● 18. 30 — 39 BODU: Vlastně manžela podezíráte. Víte, že vás všechno vás může říct.

● 19. 20 — 29 BODU: Štěfste se asi tak z poloviny. Znamená to, že polovinu chyb svého manžela vubec neznáte a polovinu jeho přenosů potřebujete.

● 20. 10 — 19 BODU: Znáte se navzájem velice dobře, ale jak je videt, všechno předpovídáte.

● 21. 1 — 9 BODU: Váš partner je skutečně takový, jakého ho vidíte. Nemáte ani tušení, co vám všechno vás může říct.

● 22. 0 BODU: Váš partner je skutečně takový, jakého ho vidíte. Nemáte ani tušení, co vám všechno vás může říct.

● 23. 1 BODU: Váš partner je skutečně takový, jakého ho vidíte. Nemáte ani tušení, co vám všechno vás může říct.